MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

ISSN 0858-9038
Volume 29 No.7
March 2024

13th SOUTHEAST ASIAN DIRECTORS OF MUSIC SEADOM CONGRESS 2024

KUALA LUMPUR, MALAYSIA

PENINSULA MOMENTS

At The Peninsula Bangkok, world-class hospitality enriched with compelling Thai cultural experiences creates perfect memorable moments.

THE PENINSULA
BANGKOK

HONG KONG • SHANGHAI • BEIJING • TOKYO • NEW YORK • CHICAGO • BEVERLY HILLS • PARIS • BANGKOK • MANILA
Under Development LONDON • ISTANBUL • YANGON • peninsula.com

EDITOR'S TALK

สวัสดีผู้อ่านเพลงดนตรีทุกท่าน เมื่อต้นเดือนที่ผ่านมาได้มีการจัดการประชุมคณบดีดนตรีนานาชาติภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ ๑๓ หรือ Southeast Asia Director of Music Congress (SEADOM Congress) ที่ School of Arts, Sunway University ประเทศมาเลเซีย ในหัวข้อ "Heritage and Evolving Identities in Southeast Asia" หรือ "มรดกทางวัฒนธรรมดนตรีและการพัฒนาอัตลักษณ์หลากหลาย ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้" โดยการประชุมฯ ในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมกว่า ๗๐ ท่าน จากทั้งหมดกว่า ๑๕ ประเทศ รายละเอียดติดตามได้จาก Cover Story

Music Entertainment นำเสนอบทความ "นักแต่งทำนองคู่บุญผู้เขียนคำร้อง" ตอนที่ ๔ ซึ่งนำเสนอบทเพลง ๘ บทเพลงที่สรรค์สร้างทำนองและเนื้อร้องโดย ครูเอื้อ สุนทรสนาน และครูแก้ว อัจฉริยะกุล ในจำนวนนี้ได้นำเสนอบทเพลงชุด "จุฬาตรีคูณ" จำนวน ๕ บทเพลง ที่ใช้เป็นเพลงประกอบละครวิทยุในชื่อ "จุฬาตรีคูณ" เช่นเดียวกัน ขับร้องโดยคณะสุนทราภรณ์ สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ และบันทึกเสียงเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ติดตามข้อมูลบทวิเคราะห์ ที่มาของบทเพลง พร้อมฟังเพลงได้จากในตัวบทความ

Thai and Oriental Music ในเดือนนี้นำเสนอ ๒ บทความ บทความ "ความหลากหลายในทำนองเพลงแขกบรเทศ" ได้วิเคราะห์ถึงความหมายของคำว่า แขก ในคำนำหน้าเพลง เช่น เพลงแขกบรเทศ ว่าหมายถึงอะไร บทความ "ไม้กรับและจังหวะหน้าทับ กับภูมิปัญญาไทย" กล่าวถึงความสัมพันธ์ของจังหวะในการขยับกรับเสภากับจังหวะหน้าทับ ที่มาของคำว่าไม้ ในวิธีการขยับกรับเสภาในบทไหว้ครูเสภาและบทขับอื่น ๆ

Classical Guitar จะพาผู้อ่านไปรู้จักกับช่างทำกีตาร์ชาวเยอรมัน ที่เป็นผู้ทรงอิทธิผลที่สุดในวงการทำกีตาร์คลาสสิกแบบดับเบิลท็อปเยอรมัน ทั้งหมด ๓ คน โดยช่างแต่ละคนจะมีความพิเศษและแตกต่างกันไป ทั้งในเรื่องของวัสดุที่ใช้ทำกีตาร์ รูปแบบการสร้าง ไปจนถึงความยากในการจองคิวเพื่อสั่งทำ

Interview พาไปทำความรู้จักกับศิลปิน นักดนตรีจากรายการ THE TWO ชัน รวิสุต ปฏิพัทธ์วศิน บัณฑิตจากรั้ววิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เอก Classical Guitar Performance และยังเป็นนักดนตรีในวงดนตรีมากความสามารถ HAVE A NICE DAY สังกัด 2FLOW Entertainment อีกด้วย

Music: Did you know? บอกเล่นเรื่องราวชีวิตของ Marie Jaëll ตัวแทนของเปียโน คีตกวี และครูดนตรีสตรีชาวฝรั่งเศสในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ ที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในช่วงชีวิตของเธอ โดยได้เข้าเรียนเปียโนที่ Paris Conservatoire ตอนอายุ ๑๖ ปี เรียนประพันธ์เพลงกับ César Franck และ Camille Saint-Saëns และจัดแสดงคอนเสิร์ตมากมาย

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

Volume 29 No. 7
March 2024

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการและแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบบทความนั้น

เจ้าของ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการบริหาร
ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
ธัญญวรรณ รัตนภพ

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ
Kyle Fyr

ฝ่ายภาพ
คนึงนิจ ทองใบอ่อน

ฝ่ายศิลป์
จรูญ กะการดี
นรเศรษฐ์ รังหอม

พิสูจน์อักษรและรูปเล่ม
ธัญญวรรณ รัตนภพ

เว็บมาสเตอร์
ภรณ์ทิพย์ สายพานทอง

สำนักงาน
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
(วารสารเพลงดนตรี)
๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๓๒๐๕
โทรสาร ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๓๐
musicmujournal@gmail.com

CREATIVE
CITY OF MUSIC
NAKHON PATHOM

“นครปฐม เมืองดนตรี”

Nakhonpathom Cityofmusic

สารบัญ
Contents

Cover Story

06
การประชุมคณบดีดนตรีนานาชาติ
ครั้งที่ ๑๓
13th Southeast Asia
Director of Music Association
(SEADOM Association)
บุญฤทธิ์ กิจทวีพิทักษ์
(Boonyarit Kittaweepitak)

Music Entertainment

10
เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา
"นักแต่งทำนองคู่บุญผู้เขียนคำร้อง"
ตอนที่ ๙ "เอื้อ สุนทรสนาน -
แก้ว อัจฉริยะกุล" ๐๒
กิตติ ศรีเปารยะ
(Kitti Sripaurya)

Thai and Oriental Music

34
ความหลากหลายในทำนอง
เพลงแขกบรเทศ
เดชน์ คงอิ่ม
(Dejn Gong-im)

40
ไม้กรับและจังหวะหน้าทับ
กับภูมิปัญญาไทย
ดนัย น้อยชื่น
(Danai Noichuen)

Classical Guitar

44
"German Double Top Guitar"
สามช่างทำกีตาร์คลาสสิก
แบบดับเบิลท็อปเยอรมัน
ผู้ทรงอิทธิพลที่สุด
ในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด
ชินวัฒน์ เต็มคำขวัญ
(Chinnawat Themkumkwun)

Interview

50
ซัน รวิสุต ปฏิพัทธ์วศิน
อรรถวิทย์ สิทธิรักษ์
(Attawit Sittirak)

Music: Did you know?

54
Marie Jall คีตกวีสตรี
ในสมาคมดนตรีฝรั่งเศส
อัจฉริยะผู้ทุ่มเทให้เปียโน
จวบจนวาระสุดท้าย
กฤตยา เชื่อมวราศาสตร์
(Krittaya Chuamwarasart)

*แตะเลือกหัวเรื่องที่ต้องการ
เพื่ออ่านเรื่องราวด้านใน

SEADOM Southeast Asian Directors of Music

SUNWAY UNIVERSITY | School of ARTS

13th SEADOM CONGRESS 2024

SOUTHEAST ASIAN DIRECTORS OF MUSIC

HERITAGE AND EVOLVING IDENTITIES IN SOUTHEAST ASIA

7-9 MARCH 2024

SUNWAY UNIVERSITY

KUALA LUMPUR, MALAYSIA

www.seadom.org

การประชุมคณบดีดนตรีนานาชาติ ครั้งที่ ๑๓
13th Southeast Asia Director of Music Association (SEADOM Association)

เรื่อง:
บุญฤทธิ์ กิจทวีพิทักษ์ (Boonyarit Kittaweepitak)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเครื่องเป่าทองเหลืองและเครื่องกระทบ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การประชุมคณบดีดนตรีนานาชาติภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ครั้งที่ ๑๓ หรือ Southeast Asia Director of Music Congress (SEADOM Congress) จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๗-๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ School of Arts, Sunway University ประเทศมาเลเซีย หัวข้อ "Heritage and Evolving Identities in Southeast Asia" หรือ "มรดกทางวัฒนธรรมดนตรีและการพัฒนาอัตลักษณ์หลากหลาย ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้" เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาด้านดนตรีในภูมิภาคอุษาคเนย์ และเป็นการเปิดโอกาสแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศทางดนตรีระหว่างผู้เข้าร่วมจากมหาวิทยาลัยและสถาบันดนตรีชั้นนำในเขตภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการประชุมฯ ในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมกว่า ๗๐ ท่าน จากทั้งหมดกว่า ๑๕ ประเทศ รวมทั้งมหาวิทยาลัยดนตรีพันธมิตรจากยุโรปและออสเตรเลีย โดยคณบดีและอาจารย์จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมเสวนาและอภิปรายในหัวข้อต่าง ๆ อาทิ ดร.ณรงค์ ปรางค์เจริญ, Asst. Prof. Joseph Bowman, Asst. Prof. Christopher Shaub, ดร.ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ, ดร.ภมรพรรณ โกมลภมร และ ดร.บุญฤทธิ์ กิจทวีพิทักษ์

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข ได้ริเริ่มแนวคิดให้วิทยาลัยดนตรีในภูมิภาคเอเชียได้มาสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนกันในภูมิภาค นับจากนั้น วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่สมาคมมาโดยตลอด ทั้งด้านการจัดตั้ง SEADOM Office ขึ้นเป็นการบริหารจัดการสมาคม รวมถึงเป็นเจ้าภาพจัดงานมาหลายครั้ง มาถึงปัจจุบัน SEADOM ผ่านการจัดการประชุมทั้งที่ประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาแล้วโดยในปีนี้เป็นครั้งที่ ๑๓

ปีนี้เป็นปีแรกที่มีการร่วมมือกับ MusiQuE - Music Quality Enhancement ในการจัดอบรม MusiQuE's Training Workshop for Peer Reviewers 2024 โดยจัดอบรมก่อนงาน SEADOM Congress จะเริ่มขึ้นในวันที่ ๖-๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นการจัดอบรมนอกทวีปยุโรปเป็นครั้งแรก โดยมีวิทยาลัยจากภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้และพันธมิตรเข้าร่วมถึง ๖ สถาบัน รวมถึงอาจารย์จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การประชุมเริ่มต้นในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๗ โดยในพิธีเปิด Professor Sibrandes Poppema อธิการบดีมหาวิทยาลัย Sunway ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม คณบดี ผู้อำนวยการ อาจารย์ นักศึกษา

จากหลายประเทศทั้งเอเชียอาคเนย์ ออสเตรเลีย รวมถึงผู้เข้าร่วมจากยุโรป ตามด้วย Professor Mayco A. Santaella คณบดี School of Arts, Sunway University และปิดท้ายด้วยการกล่าวต้อนรับของประธาน SEADOM คนล่าสุด ผศ.ดร.อโณทัย นิติพน ทั้งนี้อาจารย์อโณทัยได้กล่าวแนะนำ SEADOM Executive Council ประจำปี ค.ศ. ๒๐๒๓-๒๐๒๕ และกล่าวแนะนำวิทยากร ๔ ท่าน ได้แก่ Sandrine Desmurs, Prof. Dr. Shahanum Md. Shah, Prof. Jeffrey Sharkey และอาจารย์อานันท์ นาคคง ภายใต้หัวข้อหลักในการประชุมครั้งนี้ "มรดกทางวัฒนธรรมดนตรีและการพัฒนาอัตลักษณ์หลากหลายในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้" Congress เริ่มต้นด้วย Session แรก "Dialoguing Institutional Futures" โดย Sandrine Desmurs ร่วมกับ Prof. Dr. Shahanum Md. Shah อดีตประธาน SEADOM Sandrine วิทยากรจากประเทศฝรั่งเศส เป็นวิทยากรที่เชี่ยวชาญและรับผิดชอบ "FAST 45 Project" เป็นโครงการเกี่ยวกับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา การคาดการณ์ถึงวิทยาการ การเรียนการสอนดนตรีในปี ค.ศ. ๒๐๔๕ โดยในวันแรกปิดท้ายด้วยการแสดงดนตรีจากเหล่าอาจารย์และนักศึกษาจาก Sunway University ในครึ่งแรก ร่วมกับวงดนตรีรับเชิญของท้องถิ่นในครึ่งหลังของการแสดง

การประชุมวันที่ ๒ เริ่มต้นด้วยหัวข้อการอภิปรายร่วม "Perspectives on Heritage and Evolving Identities" โดยอาจารย์อานันท์ นาคคง และ Prof. Jeffrey Sharkey โดยเริ่มจากการนำเสนอเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีและการพัฒนาอัตลักษณ์หลากหลายจากสกอตแลนด์ ซึ่ง Prof. Sharkey เป็นคณบดีที่ Royal Conservatoire of Scotland และนำเสนอในมุมมองของอัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้าน การผสมผสานการทบทวนวัฒนธรรมเดิมกับการเปลี่ยนผ่าน วิวัฒนาการทางด้านดนตรีในสกอตแลนด์ ตามด้วยการนำเสนอของอาจารย์อานันท์ นาคคง กับการนำเสนออัตลักษณ์ของดนตรีในภูมิภาค ด้วยวง C ASEAN Consonant ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนักดนตรีเยาวชนจาก

๑๐ ประเทศอาเซียน มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีจากทุกประเทศ ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ มีกิจกรรมการประพันธ์เพลง แสดงดนตรี และการเผยแพร่ความรู้สู่กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา โดยเดินทางแสดงและนำเสนอผลงานมาแล้วทั้งในประเทศไทย จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

สำหรับการประชุมทั้งวันที่ ๒ และวันสุดท้าย นอกจากวิทยากรรับเชิญงานประชุม SEADOM Congress ยังมี Session อภิปรายต่าง ๆ ทั้งจาก Executive Council และเปิดให้ผู้ร่วมงานได้นำเสนอหัวข้อต่าง ๆ เพื่ออภิปรายร่วมกัน เช่น FAST 45 - Future Art School Trends in 2045, Advocacy, Pianist of Southeast Asian Descent, Traditions and Celebrating the New, Sustainable Development Goals (SDGs), MusiQuE-Music Quality Enhancement, Managing Curriculum Change, Safe Spaces for Learning, Learning to Improvise an Interdisciplinary Exploration, Accessing Learner Identities via Technology, Cross-Disciplinary Engagement in Music Community Projects, Identity as Negotiation from a Music Educator's Perspective, Workshop on Playing the "Kalutang" (wooden sticks) and Exploring Its Possibilities, Integration of AI in the Teaching-Learning Experiences, Diversity and Inclusion Considerations in Case Study Repertoire for Academic Classes, MIRO in Music Collaborative Enterprises in the Teaching of Chamber Music

นอกจากนี้ ยังมีโครงการ "30 U 30" เน้นสำหรับเยาวชนโดย SEADOM ซึ่งเป็นโครงการที่ให้บุคลากรดนตรีที่อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี ได้มีเสียงต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาดนตรีในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ แม้ว่าในปีนี้จะไม่มีโครงการร่วมกับ SEADOM Congress แต่ก็มีหัวข้ออภิปรายสำหรับเรื่องโครงการดังกล่าว

ในวันสุดท้ายของการประชุม เปิดให้ผู้เข้าร่วมได้นำเสนอโครงการดนตรีที่จัดตามสถาบันต่าง และเปิดโอกาสให้เชิญชวนนักศึกษาและอาจารย์ได้เข้าร่วมงานอย่างไร้พรมแดน ต่อยอดความรู้สร้างเครือข่ายทางสถาบันดนตรีต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด หัวข้อประชุมสำคัญปิดท้ายด้วยการรายงานบัญชีของสมาคม SEADOM รายงานการแต่งตั้ง Executive Council 2023-2025 ที่ได้ผ่านการคัดเลือก รายงานการดำเนินการต่าง ๆ ของสมาคม รวมถึงรายงานด้านการต่อสมาชิกภาพของสถาบันที่เป็นสมาชิก

ท่ามกลางความประทับใจของผู้เข้าร่วมและผู้จัด Southeast Asian Director of Music Association ได้ประกาศการจัดงาน SEADOM Congress ครั้งที่ ๑๔ ซึ่งเป็นครั้งถัดไป ที่สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ระหว่างวันที่ ๖-๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา

"นักแต่งทำนองคู่บุญผู้เขียนคำร้อง" ตอนที่ ๙

เรื่อง:
กิตติ ศรีเปารยะ [Kitti Sripaurya]
ที่ปรึกษาวิชาการ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

"เอื้อ สุนทรสนาน - แก้ว อัจฉริยะกุล ๐๒"

บทความ "เบาสมองสนองปัญญา" ตอนนี้ขอนำเสนอเพลงชุด "จุฬาตรีคูณ" ชื่อนี้เป็นทั้งนิยายและบทเพลง หลายท่านคงไม่ทราบว่านิยายเรื่องนี้ประพันธ์ขึ้นโดยเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยม ๖ (ปี พ.ศ. ๒๔๙๐) โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขาผู้นี้ประทับใจในเรื่อง "กามนิต" อันเป็นส่วนหนึ่งในตำราเรียนวิชาภาษาไทยสมัยนั้น กระทั่งเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมปลายที่โรงเรียนสวนกุหลาบ แผนกอักษรศาสตร์ (สายศิลป์ - ยุคนั้นชั้นมัธยมปลายมี ๒ สาขา ได้แก่ วิทย์และศิลป์) ก็ยังมีความสนใจต่อเนื่อง สืบค้นหาความรู้ทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนิยาย "กามนิต" จากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลเขียนเป็นนิยายเรื่อง "จุฬาตรีคูณ"

หนุ่มน้อยคนนี้มีนามว่า "ฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ" (ต่อมาใช้นามปากกา พนมเทียน) ด้วยความที่ยังเป็นเด็ก (อายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี) นำงานประพันธ์ไปเสนอสำนักพิมพ์ไหนก็ไม่มีใครสนใจ ต่อมา วรุณ ฉัตรกุล ณ อยุธยา ผู้กำกับภาพยนตร์ชื่อดังของยุคนั้น นำต้นฉบับ "จุฬาตรีคูณ" ไปให้ครูแก้ว อัจฉริยะกุล แห่งคณะละครวิทยุแก้วฟ้าเพื่อพิจารณา ครูแก้วฯ อ่านแล้วชอบใจถึงขนาดขอดูตัวคนเขียนและจะทำเป็นละครวิทยุออกอากาศเดือนละครั้ง ความยาว ๒ ตอนจบ เมืองไทยช่วงนั้นละครวิทยุเป็นสื่อบันเทิงยอดนิยมอันดับหนึ่ง (โทรทัศน์ยังไม่มีมา) เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาละคร ครูแก้วฯ จึงร่วมมือกับ "คู่บุญ" คนเดิม "เอื้อ สุนทรสนาน" สร้างงานทำนองเพลงให้แก่เนื้อร้องของครูแก้วฯ เอง ด้วยความเป็น "มือใหม่" ยังไม่เป็นที่รู้จักมักคุ้น หนุ่มน้อยนักประพันธ์จึงจำเป็นต้องใช้นามแฝงว่า "แก้วฟ้า-พนมเทียน"

บทเพลงที่ประกอบในละครวิทยุเรื่องนี้ มี ๕ เพลง บรรเลงและขับร้องพร้อมรับบทในละครวิทยุปฐมฤกษ์ โดยชาวคณะสุนทราภรณ์ สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ทั้งหมดบันทึกเสียงเมื่อปี พ.ศ ๒๔๙๔ ดังรายการต่อไปนี้

๑. จุฬาตรีคูณ (มัณฑนา โมรากุล ขับร้องและรับบท "ดารารายพิลาส" - นางเอก)

๒. จ้าวไม่มีศาล (วินัย จุลละบุษปะ ขับร้องและรับบท "ขัตติยะราเชนทร์" - พระรอง)

๓. อ้อมกอดพี่ (เอื้อ สุนทรสนาน ขับร้องและรับบท "อริยวรรต" - พระเอก)

๔. ใต้ร่มมะลุลี (วินัย จุลละบุษปะ - เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ขับร้องและรับบท "อาภัสรา" - นางรอง)

๕. ปองใจรัก (เอื้อ สุนทรสนาน - มัณฑนา โมรากุล ขับร้อง)

ผู้สนใจใคร่อ่านหรือรับชมภาพยนตร์เรื่องนี้สามารถสืบค้นได้จาก Google แหล่งข้อมูลอันอุดม ไฟล์เสียงต้นฉบับทั้ง ๕ เพลง พร้อมภาพแผ่นเสียง ผู้เขียนบทความฯ นี้สำเนามาจากช่อง YouTube ของ TheOngkhaphayop ซึ่งต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

จุฬาตรีคูณ (https://www.youtube.com/watch?v=uyH7sGJGYe8&t=7s)

หลังจาก "จุฬาตรีคูณ" ประพันธ์โดย "พนมเทียน" ออกเผยแพร่ในรูปแบบของละครวิทยุได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ต่อมามีการนำไปทำเป็นละครเวทีและภาพยนตร์อีกหลายเวอร์ชัน ส่วนบทเพลงประกอบทั้ง ๕ เพลง สร้างสรรค์ร่วมกันโดย "คู่บุญ" แก้ว-เอื้อ ก็รับความนิยมจากผู้คนไม่น้อยเหมือนกัน ข้อความตัดทอนจาก พร่างเพชรในเกร็ดเพลง ๔ มิถุนายน ๒๐๑๘ บรรยายไว้ว่า

"...เพลง 'จุฬาตรีคูณ' จับความตั้งแต่ ดารารายพิลาส ธิดากษัตริย์แคว้นกาสี ซึ่งมีเมืองพาราณสีเป็นเมืองหลวง ดารารายพิลาสเป็นสาวสวยผู้เกลียดและกลัวความงาม เพราะมารดาของนาง ดารารายเป็นสตรีที่มีความงามเกินพรรณนา ผู้ใหญ่ได้จัดการมั่นหมายให้สมรสกับกษัตริย์กรุงพาราณสี แต่ดารารายเป็นคนแม่ มีคนรักอยู่ก่อนแล้ว นางได้หนีไปหาคนรักของนางหลังจากประสูติดารารายพิลาสแล้ว ชาวเมืองพาราณสีจึงมีมติให้นำดารารายไปถ่วงน้ำที่จุฬาตรีคูณ จุฬาตรีคูณเป็นวังน้ำวนที่เกิดจากแม่น้ำคงคาและยมุนาไหลมาบรรจบกัน ความรุนแรงของสายน้ำที่มาบรรจบกันทำให้เกิดเป็นวังน้ำวน และในยามค่ำคืนจะมีทางช้างเผือกทอดยาวขาวโพลนลงมาบรรจบ ณ วังน้ำวนนั้นด้วย ทางช้างเผือกนั้นเรียกว่า 'คงคาสวรรค์' จึงเท่ากับว่าบริเวณนั้นมีแม่น้ำสามสายไหลมาบรรจบกัน จึงเรียกบริเวณนั้นว่า 'จุฬาตรีคูณ' ดารารายพิลาสมักจะไปบวงสรวงจุฬาตรีคูณ เพื่อขอให้นางอัปลักษณ์และไม่มีใครรักนางจะได้ไม่ต้องถูกนำมาถ่วงน้ำที่จุฬาตรีคูณเหมือนดารารายผู้มารดา เนื้อเพลง 'จุฬาตรีคูณ' จึงเป็นคำรำพันของดาราพิลาสที่จุฬาตรีคูณ"

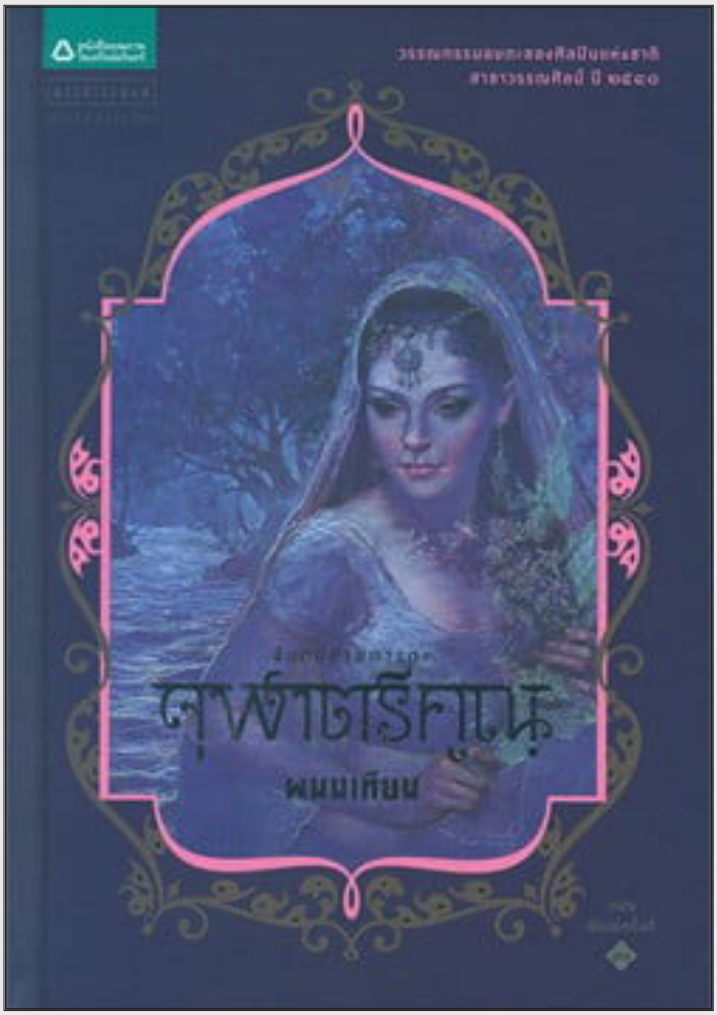

หน้าปกหนังสือ "จุฬาตรีคูณ"
เขียนโดย "พนมเทียน"

จุฬาตรีคูณ
ฉายที่
วันที่
ต้อนรับปีใหม่

สุนทราภรณ์ SUNTARAPORN
SEDE. 755
EXTENDED PLAY
45 R.P.M.
7 TCEL 8505
SIDE 1
จุฬาตรีคูณ
1. The Chulatrikoon River
ใต้ร่มมลุลี
2. Under the Malulee tree
SUNTARAPORN ORCHESTRA
Manufactured by Thai Phonograph Record Co., Ltd.
จุฬาตรีคูณ
มัณฑนา โมรากุล :: วงดนตรีสุนทราภรณ์

ข้าแต่คงคาจุฬาตรีคูณ ดวงใจข้าอาดูรหนักเอย ความงามวิไลข้ามิได้ปรารถนา ข้าชังหนักหนาเจ้าเอย	เพราะชนนีข้าวิไล จึงถูกสังเวยเสียในสายชลด้วยรักเอย จุฬาตรีคูณชนนีชีพสูญ ในสายจุฬาตรีคูณนี่เอย
ดารารายเลิศโสภา ข้าไม่นำพาเพราะกลัวว่าจะถูกสังเวย โปรดสาปสรรขอให้โฉมอันน่าเชย สิ้นสวยเลยไร้ค่า	ให้ข้าน่าชัง สิ้นหวังชื่นชม ขอให้ไร้ผู้นิยมนำพา ขอให้สมใจ ในปรารถนานะจุฬาตรีคูณ เจ้าเอย

ถอดโน้ตตามหลักการทำ transcription แล้วบันทึกด้วย Sibelius music notation program ผลดังปรากฏ

จุฬาตรีคูณ

คำร้อง:แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง:เอื้อ สุนทรสนาน

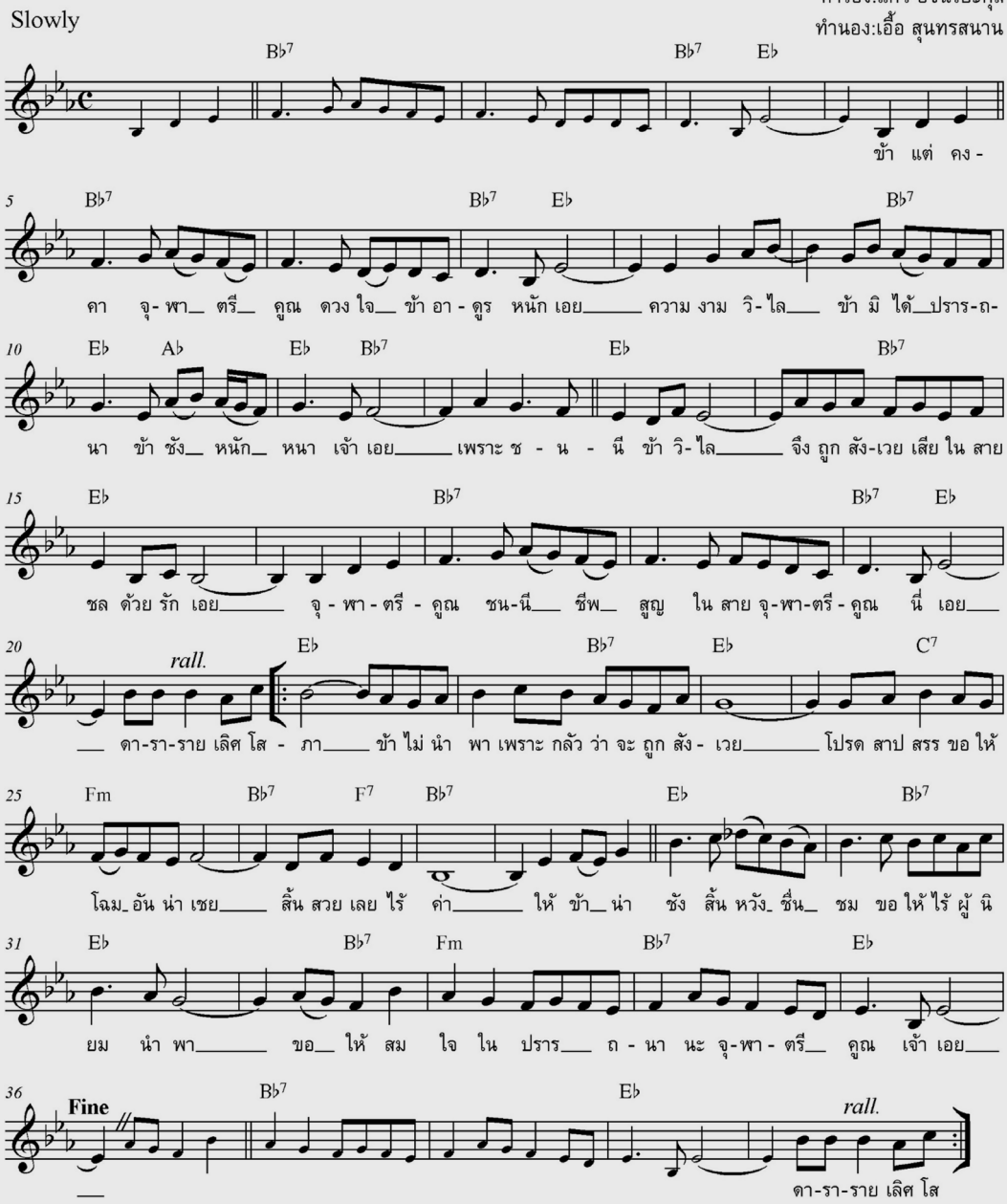

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อน - ABCD ความยาวท่อนละ ๘ ห้อง ๓ ท่อนแรกบันทึกอยู่บน Eb major scale ท่อนที่ ๔ มีเสียงแฟลตตัวที่ ๗ (Db) ของสเกลเจ้าเรือน (Eb major scale) ปรากฏอยู่ที่จังหวะที่ ๓ ของห้องแรก

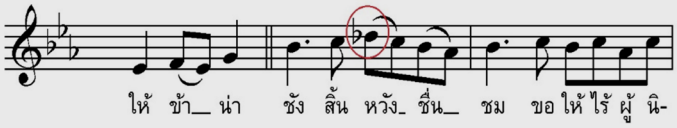

เมื่อพิจารณากลุ่มเสียงของท่อนนี้ พบว่าเป็น Eb Mixolydian mode ซึ่งก็คือบันไดเสียงประเภทหนึ่งนั่นเอง

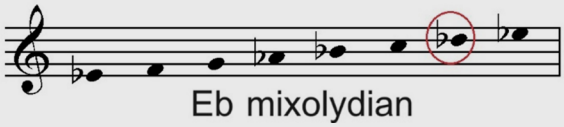

จ้าวไม่มีศาล (https://www.youtube.com/watch?v=ykzQGztQ9jA)

เพลง “จ้าวไม่มีศาล” เป็นอีกเพลงที่ประพันธ์เพื่อใช้ประกอบละครวิทยุของคณะแก้วฟ้าเรื่องจุฬาตรีคูณ ผลงานโดย “คู่บุญ” ครูแก้ว อัจฉริยะกุล กับครูเอื้อ สุนทรสนาน บรรเลงดนตรีโดยวงดนตรีสุนทราภรณ์ ขับร้องโดย วินัย จุลละบุษปะ เพลง “จ้าวไม่มีศาล” ตัวละครนามขัตติยะราเชนทร์เป็นผู้ร้องถามพระเชษฐา (อริยวรรต-พระเอก) ที่รอนแรมปลอมแปลงตัวมาอยู่ในดินแดนข้าศึก ต้นฉบับ “จุฬาตรีคูณ” ตอนนี้ พนมเทียนเขียนเป็นกาพย์ฉบังว่า

“อ้า พระผู้ทรงเดชา ที่พระประเวศมา
ด้วยพระประสงค์อันใด
ไร้ญาติขาดทั้งทรงชัย บัลลังก์รัตน์อำไพ
จรไปดุจเช่นจัณฑาล”

ครูแก้ว อัจฉริยะกุล ถอดความเป็นเนื้อเพลงท่อนแรก ว่า
“โอ้เกิดมา ไอศูรย์ราชาของข้าก็มี แคว้นใดข้าไปทั่วในปฐพี ข้าถือเป็นที่ครองนาน...”
ดูเนื้อเพลงทั้งหมดแทบจะเข้าใจในเนื้อหาของนิยายเรื่องนี้

โอ้เกิดมา ไอศูรย์ราชาของข้าก็มี แคว้นใดข้าไปทั่วในปฐพี ข้าถือเป็นที่ครองนาน	ประเวศเขตแดน ซอกซอน เที่ยวเร่สัญจรหาดวงสมรนงคราญ จากจรที่กิน ถิ่นฐาน จ้าวไม่มีศาลขอทานเขากินสิ้นคน
ปรารถนาพบ ดวงดาราเบื้องบน ถึงต้องทุเรศอับจน ทุกข์ใจจำทนกัดฟัน	
ข้าปอง โฉมงามรูปทองน้องเอย ขอเพียงชื่นชมชิดเชยดังที่เคยคิดมั่น	ทั้งดวงใจ พี่จะให้ไอศูรย์ร่วมกัน ร่วมยศราชันย์ ร่วมขวัญข้าเอย

บันทึกเป็นโน้ตสากลตามหลักการ ผลงานดังภาพต่อไปนี้

จ้าวไม่มีศาล

คำร้อง:แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง:เอื้อ สุนทรสนาน

Slow

Fm F Fm C7 Fm C7

7 Fm Fm
โอ้ เกิด มา ไอ-ศูรย์ รา-ชา ของข้า ก็ มี แควันใด ข้า ไป ทั่ว ใน ป-ฐ

13 F C7 Fm F7 B♭m
พี ข้า ถือ เป็น ที่ ครอง นาน_____ ประ-เวศ เขต แดน ซอก ซอน เที่ยว เร่ สัญ

19 C7 Fm F7 B♭m Fm C7
จร หา_ ดวง ส-มร นง-คราญ จาก จร ที่ กิน ถิ่น ฐาน จ้าว ไม่ มี ศาล ขอ ทานเขา กิน สิ้น

24 Fm Fm F Fm C7 Fm
คน ปราร - ถ - นา พบ ดวง ดา-รา เบื้อง บน ถึง ต้อง ทุ-เรศ อับ - จน

30 C7 Fm Fm
ทุกข์ใจ จำ ทน กัด ฟัน

35 C7

39 Fm C7 Fm Fm
ข้า ปอง โฉมงาม รูป ทอง น้อง เอย_ ขอ เพียง ชื่น

44 C7
ชม ชิด____ เชย ดัง ที่___ เคย คิด มั่น ทั้ง ดวง ใจ พี่ จะ ให้ ไอ -

47 B♭m Fm C7 1.Fm 2.Fm
ศูรย์ ร่วม กัน___ ร่วม ยศ รา - ชันย์ ร่วม ขวัญ ข้า เอย ข้า เอย_____

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อน - ABAC แนวทำนองทั้งเพลงเป็นทั้ง F minor และ F major ผสมกันไปทั้งเพลง ซึ่งครูเอื้อฯ ประพันธ์ขึ้นมาได้อย่างกลมกลืน อีกทั้งให้ความรู้สึกถึงบรรยากาศของความเป็น “แขก” ตามท้องเรื่อง “จุฬาตรีคูณ” ด้วยเสียงเครื่องเป่าที่บรรเลงสำนวนเพลงดังตัวอย่าง

กลุ่มเสียงที่ออกสำเนียง "แขก"

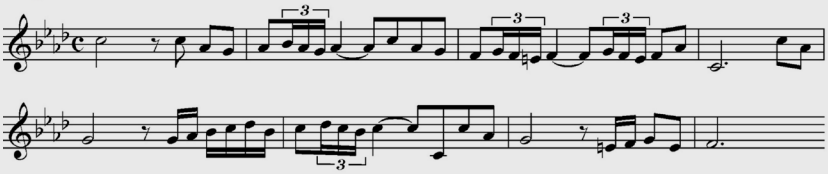

อ้อมกอดพี่ (https://www.youtube.com/watch?v=f_qESx4W3nE&t=19s)

เพลงนี้เป็นเพลงที่ร้องยากกว่าเพลงอื่น ๆ ในชุด (ดูลักษณะแนวทำนองจากโน้ตเพลง) จึงเป็นหน้าที่ของครูเอื้อ สุนทรสนาน ผู้ชำนาญการดนตรีสากลในการขับร้อง ตามบทละคร เพลงนี้บรรเลงขับร้องในตอนที่อริยวรรต (พระเอก - รับบทโดย ครูเอื้อฯ) กล่อมเจ้าหญิงดารารายพิลาส (นางเอก - รับบทโดย มัณฑนา โมรากุล) ให้นอน ระหว่างพาเจ้าหญิงรอนแรมมากลางป่า เนื้อร้องทั้งเพลงดังปรากฏในกรอบตาราง

ขวัญชีวีพี่เอย ขวัญเจ้าจงอย่าเลยจากไป นอนเนื้อละมุนหนุนกลางหว่างใจ พี่ประคองในอ้อมกอดไว้ เพื่อขวัญฤทัยได้หนุนรอง	นอนในอ้อมกอดพี่ แขนพี่วางแทนที่ตั้งทอง นอนขวัญดวงใจในอ้อมประคอง คุ้มกันภัยให้แทนเกราะทอง ให้น้องนิทราอย่าหมองเลย
เนตรน้องมีประกายดารา น้องจงนิทราอย่าลืมตาน้องเอย หลับเถิดหนาน้องอย่าเผยดวงตาเลย เพราะตาทรามเชยจะเย้ยแสงดาวนภาอับไป ซ่อนแสงเก็บไว้ให้พี่ ตื่นนี้พี่จะชมชื่นใจ	

ทำ transcription บันทึกโน้ตสากลดังผลปรากฏ

อ้อมกอดพี่

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน

Moderato

Dm Gm Dm Gm B♭ A7

9 Dm A7 Dm A7 Dm Dm Dm

ขวัญ___
นอน___

18 Fm Am Dm Gm

ชี - วี พี่ เอย_____ ขวัญ เจ้า จง อย่า เลย จาก ไป_____ นอน___
ใน อ้อม กอด พี่_____ แขน พี่ วาง แทน ที่ ตั้ง ทอง_____ นอน___

26 Dm 1. A7

___เนื้อ ละ-มุน หนุนกลาง หว่าง ใจ_____ พี่ ประ-คอง ใน อ้อม กอด ไว้ เพื่อ ขวัญ ฤ-ทัย ได้ หนุน รอง_____
ขวัญ ดวง ใจ ใน อ้อม ประ-คอง_____ คุ้ม กัน ภัย ให้ แทน เกราะ ทอง ให้

2.

33 A7 Dm Dm Gm Dm A7 B♭

น้อง นิท-รา อย่า หมอง เลย_____ เนตร น้อง มี ประ-กาย ดา - รา_____ น้อง จง นิท-

41 Dm D7 Gm Dm D7 Gm

รา อย่า ลืม ตา น้อง เอย_____ หลับ เถิด หนา น้อง อย่า เผย ดวง ตา เลย เพราะ ตา ทราม - เชย จะ

49 B♭ A7 Dm Gm Dm

เย้ย_____ แสง ดาว น - ภา อับ ไป_____ ซ่อน แสง เก็บ ไว้ ให้ พี่_____ ตื่น

56 Gm B♭ A7 Dm *rall.*

นี้ พี่ จะ ชม ชื่น ใจ_____ (ฮือ)_____

ลีลาจังหวะเป็นแบบ waltz bolero (๒ จังหวะผสมกัน) นิยมเขียนเป็น pattern

เครื่องหมายกำกับจังหวะเป็น 3/4 จัดระเบียบกลุ่มโน้ตทั้งเพลงให้เป็นลักษณะของบันไดเสียงพบว่าทั้งเพลงบันทึกอยู่บนบันไดเสียง D minor harmonic ดังตัวอย่าง

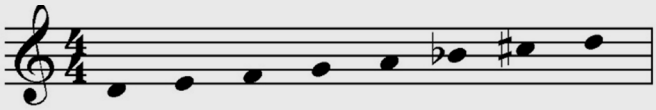

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๗ ท่อน - ABABCDE ซึ่งออกจะแปลกกว่าเพลงอื่น ๆ ในชุด “จุฬาตรีคูณ” บางท่อนมีความคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง แต่โดยรวมแล้วต้องแบ่งออกเพื่อความชัดเจนในการมองเห็น

ใต้ร่มมะลุลี (https://www.youtube.com/watch?v=j1Z5qLGE3Ag)

ตามท้องเรื่อง เพลง “ใต้ร่มมะลุลี” เป็นการขับร้องของตัวละครขัตติยะราเชนทร์และเจ้าหญิงอาภัสรา ซึ่งทั้งคู่เคยรักกันมาก่อนและนัดพบกันเป็นครั้งสุดท้ายที่ใต้ร่มมะลุลีก่อนต้องพรากจากกัน เพราะเจ้าหญิงอาภัสราจำต้องไปอภิเษกสมรสกับอริยวรรต จอมกษัตริย์แห่งมคธ คำร้องทั้งเพลงสรุปเนื้อหาของนิยาย “จุฬาตรีคูณ” ในช่วงนี้ได้เป็นอย่างดี โปรดพิจารณา

(ญ) โอ มะลุลีร่มนี้มืดมน ช้ำเหลือทนอับจนหัวใจ ต้องพรากรักไปภายใต้ร่มไม้ของเจ้านี้	(ช) ลืม รักที่หลั่งลงฝังกับใจ ฝังฝากให้ใต้ร่มมะลุลี จงลืมรักพี่อย่ามีฤดีอาลัยต่อกัน
(ญ) ยากเย็นกรรมหรือเวรอันใด นำชักให้ดวงฤทัยโศกศัลย์ (ช) พี่ตรมสุดภิรมย์รำพัน บุญไม่เปรียบเทียบทันร้าวรานฤทัย	(ญ) โอ รักที่ผ่านดังฝันชั่วคืน ครั้นพอตื่นกลับคืนหายไป (ช) โธ่อย่าร้องไห้พลอยให้ดวงใจร้าวระทม
(ช-ญ) ร่มมะลุลีเป็นที่สุดท้ายแห่งจุดหมายน้องพี่ มะลุลีเห็นใจน้องพี่ว่าสิ้นคืนนี้น้องพี่สิ้นกัน	

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับต้นมะลุลี บทความในไทยรัฐ ฉบับวันพุธที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๓ คอลัมน์ เกษตรกรบนแผ่นกระดาษ นายเกษตร เขียนไว้ว่า

“ปกติ มะลุลี จะเป็นไม้เถาเลื้อย เนื้อแข็ง สามารถเลื้อยได้ไกลเกินกว่า ๕ เมตร ดอกออกเป็นช่อหลายดอก สีขาว มีกลิ่นหอมชื่นใจตลอดทั้งวัน ในสมัยก่อนนิยมปลูกประดับตามบ้านกันแพร่หลาย ให้ต้นไต่พันซุ้มประตูหน้าบ้าน พันรั้ว หรือไต่ซุ้มดอกเห็ดทำที่นั่งพักผ่อนใต้โคนต้น และจากความงามและกลิ่นหอมของดอกมะลุลีในยุคนั้น นักแต่งเพลงได้นำไปแต่งเป็นบทเพลง ชื่อเพลง ‘ใต้ร่มมะลุลี’ ให้นักร้องขับร้องจนโด่งดังได้รับความนิยมจากผู้ฟังมาก ปัจจุบันคนรุ่นใหม่น้อยคนนักจะรู้จักดอกมะลุลี...”

ใต้ร่มมะลุลี

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน เนื้อร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

♩ = 84

Em C B7 Em Am Em

6 B7 Em Em Am Em Am

(ญ)โอ มะ-ลุ - ลี ร่ม นี้ มืด มน ช้ำ เหลือ ทน อับ จน หัว

12 C B7 Em Am

ใจ ต้อง พราก รัก ไป ภาย ใต้ ร่ม ไม้ ของ เจ้า นี้ (ช)ลืม รัก ที่ หลั่ง ลง ฝัง กับ

18 Em Am C Am C B7 Em

ใจ ฝัง ฝาก ให้ ใต้ ร่ม มะ-ลุ - ลี จง ลืม รัก พี่ อย่า มี ฤ - ดี อา ลัย___ ต่อ กัน (ญ)ยาก

24 Am Em Am Em Bm Em Am Em

เย็น กรรม หรือ เวร อัน ใด นำ ชัก ให้ ดวง ฤ-ทัย โศก ศัลย์ (ช)พี่ ตรม สุด ภิ รมย์ รำ

(ญ)

29 Am Em B7 Em Am Em

พัน บุญ ไม่ เปรียบ เทียบ ทัน ร้าว ราน ฤ - ทัย (ญ)โอ รัก ที่ ผ่าน ดัง ฝัน ชั่ว คืน ครั้น พอ

(ญ) (ช) (ญ)

35 Am C B7 1. Em 2. Em

ตื่น กลับ คืน หาย ไป (ช)โธ่ อย่า ร้อง ไห้ พลอย ให้ ดวง ใจ ร้าว___ ระ ทม (ช)ยาก ทม

41 Em C B7 Em

(ญ+ช) ร่ม มะ - ลุ - ลี เป็น ที่ สุด ท้าย แห่ง จุด หมาย น้อง___ พี่ มะ - ลุ -

45 Am Em C B7 Em *rall.*

ลี เห็น ใจ น้อง พี่ ว่า สิ้น คืน นี้ น้อง พี่ สิ้น___ กัน_____

ลีลาจังหวะเป็นลักษณะ slow bolero ฟอร์มเพลงจัดเป็นแบบ ๔ ท่อน - AABA แนวทำนองทั้งเพลงบันทึกอยู่บนบันไดเสียง E minor harmonic

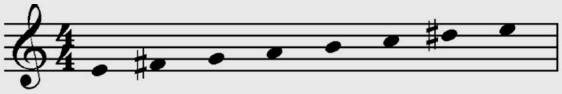

ปองใจรัก (https://www.youtube.com/watch?v=vkpH_j3O1fc)

เพื่อความชัดเจน ผู้เขียนขอสำเนาข้อความจากพร่างเพชรในเกร็ดเพลง ๖ มิถุนายน ๒๐๑๘ ดังข้อความต่อไปนี้

เพลง "ปองใจรัก" สุนทราภรณ์ ขับร้องคู่กับ มัณฑนา โมรากุล คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน บันทึกเสียงครั้งแรกปี พ.ศ. ๒๔๙๔

เรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้ ต่อเนื่องมาจากเพลง จุฬาตรีคูณ จ้าวไม่มีศาล อ้อมกอดพี่ ใต้ร่มมะลุลี ตามลำดับ

อริยวรรตหลังจากถูกเจ้าหญิงดารารายพิลาสตัดรอน ทำให้ไม่มีสติ ตัดสินใจอภิเษกกับพระคู่หมั้น โดยให้พระอนุชาไปรับเจ้าหญิงอาภัสราจากมคธมาจัดพิธีอภิเษกกลางป่า โดยไม่ฟังคำทัดทานของใคร หลังจากพิธีอภิเษกเสร็จสิ้น เจ้าหญิงดารารายพิลาสทรงหนีจากงานอภิเษกของตนเองมาได้ แต่กลับพบว่าอริยวรรตมีราชินีแห่งมคธไปแล้ว เจ้าหญิงทรงเสียพระทัยยิ่งนัก วิ่งออกไปราวกับวิกลจริต

ฝ่ายอริยวรรต เมื่อรู้ว่าตนได้กลายเป็นผู้ทรยศต่อความรักของเจ้าหญิงผู้เป็นที่รัก ก็ทรงคลุ้มคลั่ง ยืนกรานยกทัพบุกพาราณสีเพื่อติดตามเจ้าหญิง แม้จะเสี่ยงทายต่อแม่น้ำคงคาว่าการไปครั้งนี้คงไม่รอดชีวิตกลับมา

พระองค์ตรัสยกบัลลังก์มคธให้พระอนุชา ส่วนพระองค์เองบุกเข้าพาราณสี เมื่อขัตติยะราเชนทร์ยกทัพตามไปช่วยก็ไม่ทันเสียแล้ว อริยวรรตต้องอาวุธสวรรคต และเมื่อถามถึงเจ้าหญิงดารารายพิลาสจากเหล่านางกำนัลทำให้ทราบว่านางถูกบังคับสู่สถานจุฬาตรีคูณเช่นเดียวกับมารดาของนาง

เพลง "ปองใจรัก" เป็นเพลงที่ร้องโต้ตอบระหว่างอนุสติของอริยวรรตขณะใกล้สวรรคต กับวิญญาณของเจ้าหญิงดารารายพิลาสที่สั่งความถึงกัน

เนื้อเพลงทั้ง ๔ ท่อน ปรากฏในกรอบตารางต่อไปนี้

(ญ) โอ้ความรักเอย สุดชื่นสุดเชย สุดจะเฉลยรำพัน (ช) รักเจ้าเฝ้าแต่ฝัน ผูกพัน รักพี่กระสันคอยหา	(ญ) พี่คอยน้องคอย ต่างคนต่างคอย แต่บุญเราน้อยหนักหนา (ช) คอยเจ้าเจ้าไม่มา เจ้าหนีหน้า แก้วตาหนีพี่ไป
(ญ) รักพี่สุดที่อาวรณ์ รักจรจำไกล (ช) อย่าเลยอย่าไป พี่หวงดวงใจ ขอให้พี่ได้เคียงครอง	(ญ) พี่ปองน้องปองห้องหอ น้องจะไปรอคู่คลอหอห้อง (ช) พี่ปองน้องปอง ต่างคนต่างปอง แล้วพี่จะครองคู่เอย

ถอดโน้ตตามหลักการแล้วบันทึกเป็นโน้ตสากล ผลดังภาพต่อไปนี้

ปองใจรัก

คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน

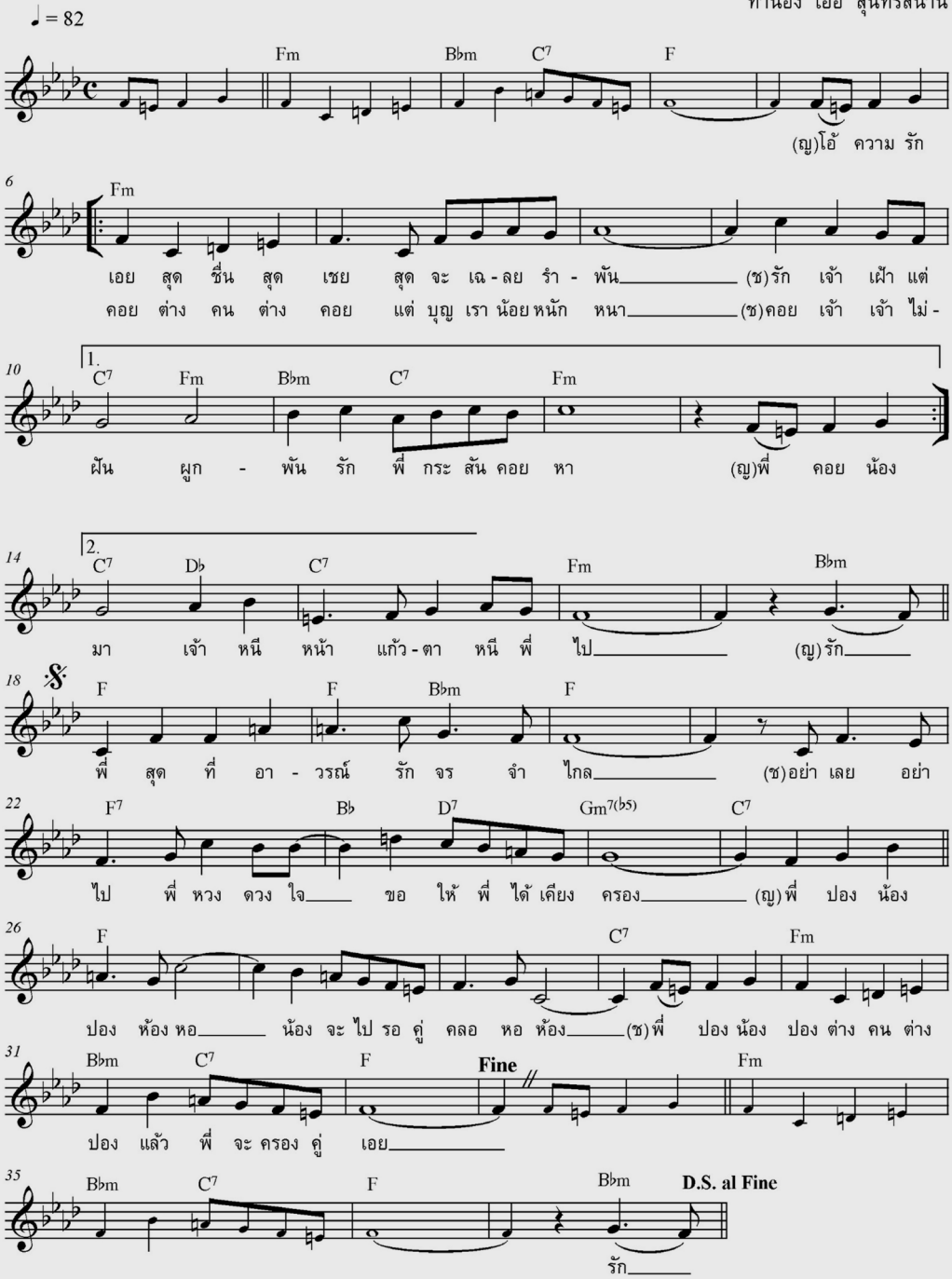

ลีลาจังหวะฟอร์มเพลงเป็นแบบเพลง ๔ ท่อน - AABC แนวทำนองเพลงนี้บันทึกอยู่บนบันไดเสียง F ทั้ง minor และ major ซึ่งผสมผสานสมานกันอย่างกลมกลืนลื่นไหลได้อารมณ์เพลงเศร้าเคล้าไปกับเนื้อร้อง (ลักษณะเดียวกันกับเพลง “จ้าวไม่มีศาล”) ฝีมือจาก “คู่บุญ” ๒ ท่านนี้สุดยอดและยอดสุด สังเกตว่าแนวทำนองของ ๔ ใน ๕ เพลงชุด “จุฬาตรีคูณ” บันทึกอยู่บน minor scale ด้วยเหตุที่ว่าเนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความเศร้าและความรักที่ผิดหวังเกือบทั้งหมด การใช้บันไดเสียงทาง minor สามารถช่วยเสริมบรรยากาศเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

จังหวะชีวิต (https://www.youtube.com/watch?v=LjPXULm-ddE)

เพลงนี้เป็นเพลงที่ใช้ในการประกวดนักร้องชนะเลิศแห่งประเทศไทยของกรมโฆษณาการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ผู้ชนะเลิศฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ได้แก่ บุญช่วย หิรัญสุนทร และ ทัศนัย ชะอุ่มงาม ทั้ง ๒ ท่านได้บันทึกเพลงนี้ลงแผ่นครั่ง ตราสุนัขสีเขียว ไว้คนละแผ่น ต่อมา เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ได้บันทึกเสียงเพลงนี้อีกครั้งในระบบเสียงที่ชัดเจนกว่าเดิม

ชีพคือชีวิตชีวิตก็คืองานเรานี่ กิจการจะดีอาศัยจังหวะดีช่วยกัน ชีวิตระวังเหมือนดังจังหวะเพลง บรรเลงได้ส่วนสรรค์ รู้จังหวะสัมพันธ์มั่นคง	แต่คนผิดหวังเพราะความไม่ระวังทีท่า ผิดแบบลีลาชีวิตก็ถลาคว่ำลง ถ้ารู้ลีลารักษาจังหวะไว้ จะไปตลอดตรง งานคงเสริมและส่งผลไกล
ชีวิตผิดพลั้งยั้งไม่ทันจึงคว่ำ ความเจ็บจำช้ำทรวงใน ถูกเขาประณามหยามให้ ชีวิตพลาดไป ทั้งเจ็บทั้งอายกัน	นี่แหละชีวิตมักมีจังหวะผิดลงได้ สุดแต่ว่าใครจะวางจังหวะไว้คงมั่น ชีวิตระวังจังหวะสำคัญ ชีวิตและเพลงเขาเปรียบเหมือนกัน ถ้าใครเดินตามแนวนั้นเป็นสุขเอย

การทำ transcription จากไฟล์เสียงเพลงนี้ต้องใช้เวลามากกว่าเพลงอื่น ๆ ทั่วไป ด้วยเหตุว่าแนวทำนองเพลงมีการใช้โน้ตเสียงครึ่ง (chromatic) หลายที่ ผลปรากฏดังภาพต่อไปนี้

จังหวะชีวิต

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน คำร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

Slow ♫=♩ ♪

F Am E♭7 D7 Gm C7 F F Dm

5 G7 C7 B B♭ G♭ F F D7 Gm B C7 F

ชีพ คือ ชี-วิต ชี-วิต ก็ คือ งาน เรา นี่
วัง ที ท่า

10 Gm B♭ E♭ C7 Gm C7

กิจ การ จะ ดี อา-ศัย จัง หวะ ดี ช่วย กัน ชี-วิต ระ วัง เหมือน ดัง จัง-หวะเพลง บรร-เลง ได้ ส่วน สรรค์
ผิด แบบ ลี ลา ชี วิต ก็ ถ - ลา คว่ำ ลง ถ้า รู้ ลี ลา รัก ษา จัง หวะ ไว้ จะ ไป ต-ลอด ตรง

14 1. F Gm C7 F 2. F C7

รู้ จัง-หวะ สัม-พันธ์ มั่น คง แต่ คน ผิด หวัง เพราะ ความ ไม่ ระ งาน คง เสริม และ ส่ง ผล ใกล

18 F Fm A♭ Gm F F

ชี วิต ผิด พลั้ง ยั้ง ไม่ ทัน จึง คว่ำ ความ เจ็บ จำ ช้ำ ทรวง ใน ถูก เขา ประ ณาม หยาม

24 C7 F Dm D♭7 C7 F

ให้ ชี วิต พลาด ไป ทั้ง เจ็บ ทั้ง อาย กัน นี่ และ ชี วิต มัก มี จัง หวะ

28 F Gm B♭ E♭ C7

ผิด ลง ได้ สุด แต่ ว่า ใคร จะ วาง จัง หวะ ไว้ คง มั่น ชี วิต ระ วัง จัง หวะ สำ คัญ

32 F Fm Gm C7 Gm C7

ชี วิต และ เพลง เขา เปรียบ เหมือน กัน ถ้า ใคร เดิน ตาม แนว นั้น เป็น สุข เอย

34 F Gm B♭ C7 F F6

แนวทำนองเพลงนี้ใช้เสียงครึ่ง (chromatic) อยู่หลายที่ เหล่านี้ล้วนเป็นผลให้เพลงขับร้องได้ยากสำหรับผู้ไม่คุ้นเคยกับเสียงครึ่ง ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อนยอดนิยม - AABA (เกือบ) ทั้งเพลงบันทึกอยู่บน F major scale นอกจากช่วงเริ่มท่อนที่ ๓ ที่บันทึกอยู่บน F minor scale สุดท้ายก็หวนกลับสู่บันไดเสียงเจ้าเรือน (home scale)

กลุ่มเสียงสังกัด F minor scale

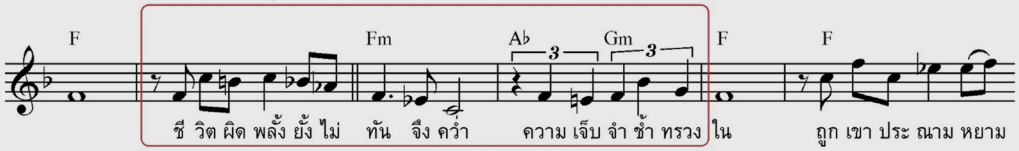

กระต่ายโง่ (https://www.youtube.com/watch?v=QEir7-E3Mhw)

เบื้องหลังการบันทึกเสียงเพลงนี้ มีเรื่องเล่ากันมาว่า นาย ต. เง็กชวน (เจ้าของห้างแผ่นเสียงตรากระต่าย) เดิมทีจะไม่ยอมให้ใช้ชื่อเพลง “กระต่ายโง่” ครูเอื้อฯ ต้องชี้แจงจนนาย ต. เง็กชวน เข้าใจ ยอมให้ดำเนินการต่อจนบันทึกเสียงลงแผ่น (ครั่ง) ได้สำเร็จ เพลงนี้ขับร้องโดย มัณฑนา โมรากุล กับ วินัย จุลละบุษปะ ท่านผู้อ่านที่สนใจเรื่องของนาย ต. เง็กชวน สามารถเข้าไปอ่านได้ใน https://banglamphulife.blogspot.com/2018/06/blog-post_19.html

“คีตา พญาไท” เขียนไว้ในคอลัมน์เพลงจากวรรณคดี MGR online ๒๙ มิ.ย. ๒๕๕๔ ความว่า

เพลงกระต่ายโง่ เพลงนี้ ครูแก้ว อัจฉริยะกุล ได้รับความบันดาลใจมาจากโคลงของนางสนมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และศรีปราชญ์ กวีเอกของไทยในสมัยอยุธยา ที่โต้คารมต่อปากต่อคำกัน จนเป็นเหตุให้ศรีปราชญ์ต้องถูกเนรเทศไปอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช และโดนประหารชีวิตในท้ายที่สุด

หะหายกระต่ายเต้น ชมจันทร์
มันบ่เจียมตัวมัน ต่ำต้อย
นกยูงหากกระสัน ถึงเมฆ
มันบ่เจียมตัวน้อย ต่ำต้อยเดียรฉาน
หะหายกระต่ายเต้น ชมแข
สูงส่งสุดตาแล ขอบฟ้า
ระดูฤดีแด สัตว์สู่ กันนา
อย่าว่าเราเจ้าข้า อยู่พื้นดินเดียว

ครูแก้วฯ สร้างสรรค์เนื้อร้องออกมาได้อย่างลงตัวและสอดคล้องกับแนวทำนองของ “คู่บุญ” ครูเอื้อฯ โปรดพิจารณา

(ญ) แจ่มจันทร์ส่องมาฟ้าผ่องเพ็ญ เห็นผ่องตา กระต่ายออกมาผวามอง กระจ่างอยู่กลางหาวสกาวผ่อง กระต่ายจึงปองผูกพัน	กระต่ายตะกายหมายจะโลม โสมพร่างพราย ตะเกียกตะกายหมายจันทร์ อยากจูบและลูบไล้เพราะใจกระสัน แต่ว่าจันทร์นั้นอยู่ไกล
มันไม่เจียมตัวมันเหิมใจกระไรนั่น แล้วมันก็หมองไหม้ เพ็ญโสมโลมใจ อ่อนนวลละมุนละไม โลมไล้ให้มันอยากชม	ไม่หลับไม่นอนร้อนกมล ล้นอุรา อุตส่าห์ออกมาคว้าลม อยากมองก็มองสมหนอยยังทะยานจะชม หน่อยมันก็ตรมใจตาย
(ช) อย่าเปรียบอย่าเปรยเย้ยว่ามัน นั้นไม่เทียม กระต่ายน่ะเจียมเหนียมอาย ได้ชื่นแต่เพียงแสงมิแหนงหน่าย ใช่จะตะกายโอบดวง	ไม่ใช่ว่ามันนั้นเห่อเหิม เคลิ้มโง่งม โศกหนักปักตรมถมทรวง เมื่อจันทร์เจ้าจากฟ้าลับตาจากสรวง มืดหมดดวงไร้ผ่องพรรณ
จันทร์สิ้นเพ็ญเป็นเงาแล้วมันก็พลันเศร้า หายเมาและเหงานั่น มันรู้ตัวมัน ว่าจันทร์เฉยเมยกับมัน จันทร์นั้นไม่มีห่วงใย	เสน่ห์แห่งจันทร์นั้นอยู่ที่ ศรีผ่องเพ็ญ กระต่ายโลดเต้นเข็ญใจ จะส่องเวลาไหนโถมันก็มองร่ำไป ซื่อสัตย์ด้วยใจจริงเอย

ถอดโน้ตจากไฟล์เสียงต้นฉบับ

กระต่ายโง่

คำร้อง:แก้ว อัจฉริยะกุล
ทำนอง:เอื้อ สุนทราสนาน

♫=♩³♪ ♩= 120

G Gmaj7 G7 C Cm G

7 A7 D7 G C G Bm E7

12 Am D7 G C D7 G G♯°

16 D7 G C G Bm E7

ญ)แจ่ม จันทร์ ส่อง มา ฟ้า ผ่อง เพ็ญ เห็น ผ่อง ตา กระ-ต่าย ออก มา ผ - วา มอง_
ซ)อย่า เปรียบ อย่า เปรย เย้ย ว่า มัน นั้น ไม่ เทียม กระ-ต่าย นะ เจียม_ เหนียม อาย_

20 Am Cmaj7 Cm G Em Am

กระ-จ่าง อยู่ กลาง หาว___ ส - กาว ผ่อง_ กระ-ต่าย จึง ปอง ผูก พัน___
ได้ ชื่น แต่ เพียง แสง___ มิ แหนง หน่าย ใช่ จะ ตะ-กาย โอบ ดวง___

24 D7 G C G Bm E7

กระ-ต่าย ตระ-กาย หมาย จะ โลม โสม พร่าง พราย ตะ-เกียก ตะ-กาย หมาย___ จันทร์
ไม่ ใช่ ว่า มัน นั้น เห่อ เหิม เคลิ้ม โง่ งม โศก หนัก ปัก ตรม ถม_____ ทรวง

28 Am Cmaj7 Am D7 G

อยาก จูบ และ ลูบ ไล้____ เพราะ ใจ กระ - สัน แต่ ว่า จันทร์ นั้น อยู่ ไกล
เมื่อ จันทร์ เจ้า จาก ฟ้า____ ลับ ตา จาก สรวง มืด หมด ดวง ไร้ ผ่อง พรรณ

กระต่ายโง่

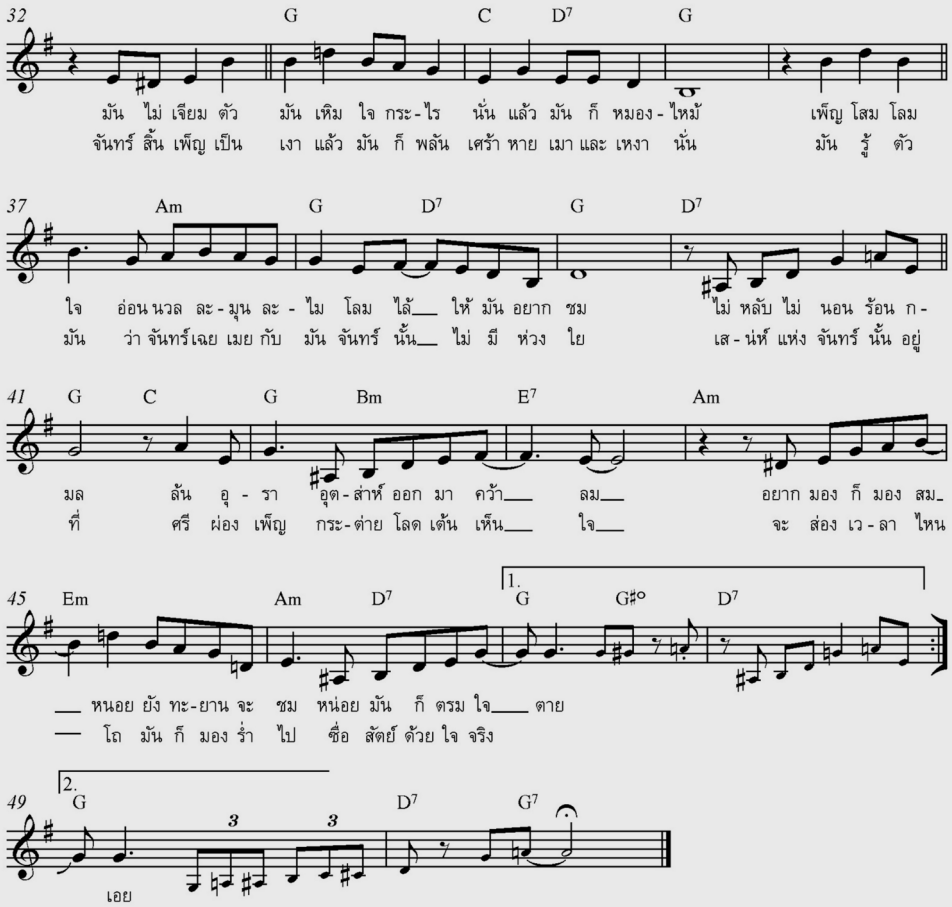

เพลงนี้มีลักษณะความเป็น jazz อย่างชัดเจน ทั้งด้วยส่วนนำขึ้นเพลงที่แนวทำนองพร้อมทางเดินคอร์ด ดังตัวอย่าง

บอกลักษณะการบรรเลง

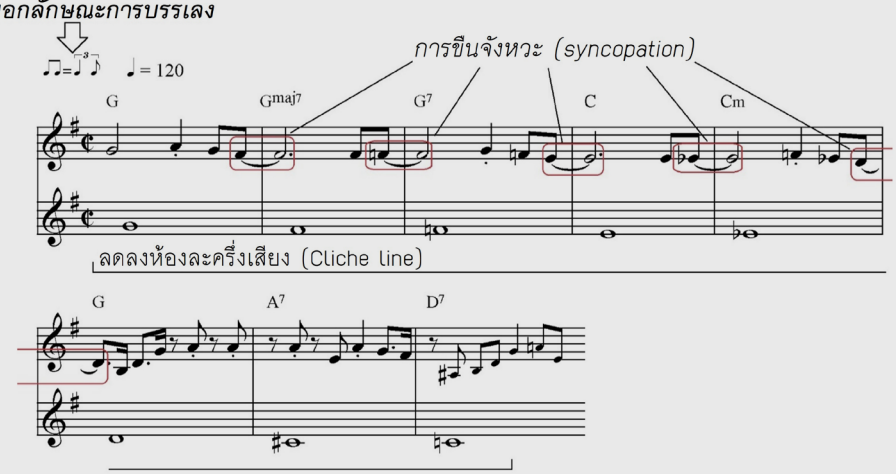

ทั้งเพลงบรรเลงอยู่ในลีลา swing jazz กลุ่มเสียงทั้งหมดบันทึกอยู่บนบันไดเสียง G major มีการใช้โน้ตครึ่งเสียงในรูปแบบของเสียงนอกคอร์ด (non-chord tone) อยู่เกือบทั้งเพลง ฟอร์มเพลงเป็นแบบยอดนิยม song form - AABA

กรุงเทพราตรี (https://www.youtube.com/watch?v=h5fLK8AOsAw)

เพลงนี้แต่งขึ้นเพื่อบรรยายถึงความงามของกรุงเทพฯ ในยามค่ำคืน ครูแก้วฯ ประพันธ์เนื้อร้องมีความยาวถึง ๓ ชุด หากบันทึกเสียงทั้งเพลงก็จะยาวเกิน ๗ นาที ซึ่งแผ่นเสียงในยุคนั้นไม่สามารถทำได้ จึงต้องใช้เนื้อร้องชุดแรกเพียง ๓ ท่อน ผสมกับท่อนที่ ๔ ของเนื้อร้องชุดที่ ๒ ซึ่งเก็บใจความสำคัญของ “กรุงเทพราตรี” ได้ค่อนข้างครบแล้ว

เฟซบุ๊ก “พร่างเพชรในเกร็ดเพลง” ประจำวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๐๒๐ บันทึกไว้ว่า *ครูแก้วและครูเอื้อร่วมกันแต่งเพลงนี้ขณะหลบภัยด้วยกันที่โรงแรมรัตนโกสินทร์ (โรงแรมรอยัล) ถนนราชดำเนิน ท่ามกลางการทิ้งระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตรที่บินมาโจมตีทหารญี่ปุ่นที่ยึดกรุงเทพฯ อยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สภาพของกรุงเทพฯ เวลานั้นบอบช้ำมาก แต่ครูแก้วยังสามารถพรรณนาความงามของกรุงเทพฯ ได้อย่างวิจิตรและมีชีวิตชีวาอย่างยิ่ง...*

เนื้อร้องฉบับเต็มดังปรากฏในกรอบตารางต่อไปนี้

๑	๒	๓
(ญ) โอ้กรุงเทพเมืองฟ้าอมร (ช) ฮัม... (ญ) สมเป็นนครมหาธานี (ช) สมเป็นนครมหาธานี (ญ) สวยงามหนักหนายามราตรี (ช) งามเหลือเกินเพลิดเพลินฤดี (ญ) ช่างงามเหลือที่จะพรรณนา	(ญ) ยอดมณฑปช่อฟ้าตระการ (ช) ฮัม... (ญ) สำเริงสำราญสถานเวียงชัย (ช) สำเริงสำราญสถานเวียงชัย (ญ) เหมือนเมืองสวรรค์ของชาวไทย (ช) ชนทั้งเมืองรุ่งเรืองวิไล (ญ) ถ้วนทั่วทุกวัยเลิศจริงหญิงชาย	(ญ) หากกรุงเทพฯขาดฉันและเธอ (ช) ฮัม... (ญ) ถึงงามล้ำเลอไม่พร้อมไพบูลย์ (ช) ถึงงามล้ำเลอไม่พร้อมไพบูลย์ (ญ) เหมือนเป็นเมืองร้างใจอาดูร (ช) ความวิไลไม่งามพร้อมมูล (ญ) ขาดความสมบูรณ์เกื้อกูลทวี
(ช) เที่ยวดูเล่นแลเห็นอาคาร (ญ) ฮัม... (ช) เหมือนดังวิมานสถานเทวา (ญ) เหมือนดังวิมานสถานเทวา (ช) ทั้งยานพาหนะละลานตา (ญ) งามแสนงามเหมาะนามสมญา (ช) เหมือนเทพสร้างมาจึงงามวิไล	(ช) ดังจะข่มอัปสรเทวา (ญ) ฮัม... (ช) ยิ้มยวนเย้าตาดูแล้วสบาย (ญ) ยิ้มยวนเย้าตาดูแล้วสบาย (ช) หรือเป็นชาวฟ้ามาเดินกราย (ญ) เมืองนั้นงามดั่งเทพนิยาย (ช) ทั้งหญิงและชายแต่งกายสวยดี	(ช) เมื่อมาอยู่ใกล้ชู้ชูใจ (ญ) ฮัม... (ช) ทั้งเมืองวิไลสดใสทันที (ญ) ทั้งเมืองวิไลสดใสทันที (ช) เพราะเราถนอมกันโดยดี (ญ) ความรักเราแน่นอนทวี (ช) ถึงนานกี่ปีไม่มีร้างรา
(ญ) ราชดำเนินน่าเดินเพลิดเพลิน เรียบร้อยพราวพรรณ (ช) สมนามสำคัญเฉิดฉันอำไพ (ญ) แสงไฟแสงโคมเล้าโลมฤทัย (ช) ทั้งเมืองวิไลคล้ายยามทิวา	(ญ) แหล่งเที่ยวหย่อนใจทั่วไป หลากหลายรายเรียง (ช) หญิงชายเคล้าเคียงเพลินเสียงดนตรี (ญ) ทุกคืนเสียงเพลง ครื้นเครงเพราะดี (ช) สวนลุมพินีเขาดินวนา	(ญ) ต่างคนปลื้มเปรมอิ่มเอม คลอเคล้ากันไป (ช) น้ำคำน้ำใจมอบไว้บูชา (ญ) รักเรานอ้มนำน้ำคำสัญญา (ช) ขอองค์พุทธารับเป็นพยาน
(ญ) ยอดปราสาทเป็นชั้นเป็นเชิง (ช) ฮัม... (ญ) เหมือนลอยระเริงเล่นเหลิงนภา (ช) เหมือนลอยระเริงเล่นเหลิงนภา (ญ) เหมือนดังจะเย้ยดวงดารา (พ) เป็นเพราะจันทร์ผ่องพรรณฉายมา จึงวาววับตายิ่งพาเคลิ้มใจ	(ญ) โอ้เมืองแก้วเลิศแล้วราตรี (ช) ฮัม... (ญ) ทุกสิ่งล้วนมีชีวิตชีวา (ช) ทุกสิ่งล้วนมีชีวิตชีวา (ญ) ทั้งเงาลำน้ำเจ้าพระยา (พ) ยามสายลมเฉื่อยฉิวพลิ้วมา ประกายวับตาเลิศเลอนักเอย	(ญ) จิตสลักด้วยรักเจือจุน (ช) ฮัม... (ญ) นับเป็นผลบุญอุดหนุนบันดาล (ช) นับเป็นผลบุญอุดหนุนบันดาล (ญ) ทุกยามค่ำเช้าเราบนบาน (พ) ความรักเราไม่มีร้าวราน ถ้อยคำสาบานแน่นอนนักเอย

(พ = ร้องพร้อมกัน, ญ = หญิงร้อง, ช = ชายร้อง)

ถอดโน้ตเพื่อบันทึกด้วย Sibelius music notation program ออกมาดังปรากฏ

กรุงเทพราตรี

SLOWLY

ทำนอง : เอื้อ สุนทรสนาน คำร้อง : แก้ว อัจฉริยะกุล

E♭ Gm Cm A♭ E♭ E♭ A♭

4 E♭ Cm A♭ E♭ A° A♭° E♭

ญ.)โอ้ กรุง เทพ เมือง ฟ้า อ-

8 E♭ E♭ E♭ C7

มร (ฮัม)_____ สม เป็น น-คร ม-หา ธา - นี ช.)สม เป็น น-คร ม-หา ธา - นี ญ.)สวย งาม หนัก หนา ยาม รา-

12 Fm Cm Fm Cm

ตรี ช.)งาม เหลือ เกิน เพลิด เพลิน ฤ - ดี ญ.)ช่าง งาม เหลือ ที่ จะ พรร- ณ นา_____ ช.)เที่ยว ดู เล่น แล เห็น อา

16 E♭ E♭ E♭ C7

คาร (ฮัม)_____ เหมือน ดัง วิ-มาน ส-ถาน เท - วา ญ.)เหมือน ดัง วิ-มาน ส-ถาน เท - วา ช.)ทั้ง ยาน พาห-นะ ละ-ลาน

20 Fm Cm Fm E♭ A♭m E♭ Fm

ตา ญ.)งาม แสน งาม เหมาะ นาม สม -ญา ช.)เหมือนเทพ สร้าง มา จึง งาม วิ - ไล ญ.)ราช-ดำ-เนิน น่า

24 E♭ Fm E♭ A♭ E♭ A♭ E♭ A♭

เดิน เพลิด เพลิน เรียบ ร้อย พราว พรรณ (ฮัม)_____ ช.)สม นาม สำ -

28 E♭ A♭ E♭ C7 Fm A♭ E♭

คัญ เฉิด-ฉัน อำ ไพ_ ญ.)แสง ไฟ แสง โคม เล้า โลม ฤ - ทัย ช.)ทั้ง เมือง วิ-ไล คล้าย ยาม ทิ - วา ญ.)โอ้ เมือง แก้ว เลิศ แล้ว รา

32 E♭ E♭ E♭ E♭ C7

ตรี (ฮัม)_____ ช.)ทุก สิ่ง ล้วน มี ชี-วิต ชี - วา(ช)ทุก สิ่ง ล้วน มี ชี วิต ชี วา ญ.)ทั้ง เงา ลำ น้ำ_ เจ้า พระ

36 Fm B♭7 E♭ A♭6 E♭

ยา(พร้อม)ยาม สาย ลม เฉื่อย ฉิว พลิ้ว มา ประ-กาย วับ ตา เลิศ เลอ นัก เอย_

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อน - AABA ความยาวรวม ๓๒ ห้อง แนวทำนองทั้งเพลงเป็นบันไดเสียง major pentatonic ท่อน ๑, ๒ และ ๔ เป็น Eb major pentatonic ส่วนท่อน ๓ (ท่อนแยก) เป็น Ab major pentatonic

เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญาพรรณนาถึง "คู่บุญ" ครูแก้ว อัจฉริยะกุล และครูเอื้อ สุนทรสนาน ยังมีอีก ๒ ตอน ที่ผู้เขียนจะนำเสนอต่อเนื่องกันไป ขอบคุณมากครับ

(ด้านหน้า จากซ้าย) วินัย จุลละบุษปะ, จุรี โอศิริ, มัณฑนา โมรากุล, เพ็ญศรี พุ่มชูศรี, แก้ว อัจฉริยะกุล (ด้านหลัง) เอื้อ สุนทรสนาน ณ เวทีลีลาศ สวนอัมพร พ.ศ. ๒๔๙๑

ความหลากหลายในทำนอง เพลงแขกบรเทศ

เรื่อง:
เดชน์ คงอิ่ม (Dejn Gong-im)
รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

องค์ความรู้เรื่องการเรียกชื่อเพลงที่มีคำว่า **"แขก"** นำหน้า มีทั้งจังหวะสองชั้นและจังหวะชั้นเดียว ในการบรรจุเพลงประกอบการบรรเลงและขับร้อง ให้นำด้วยคำว่า **"แขก"** เมื่อต้องการให้ทำเพลงนั้นเป็นชั้นเดียวหรือเพลงเร็ว เช่น เพลงบรเทศ ถ้ามี **แขก**บรเทศ หมายรู้ว่าจะร้องชั้นเดียว ถ้าไม่ร้องให้ทำเป็นเพลงเร็ว เพลงต่อยหม้อ เป็นเพลงประเภทสองไม้ เช่นเดียวกับเพลงบรเทศ บรรเลงและขับร้อง เรียก ต่อยหม้อ ทำเป็นเพลงเร็ว เรียก **แขก**ต่อยหม้อ เพลงมอญ สองชั้น บรรเลงและขับร้อง เรียก เพลงมอญ ทำเป็นชั้นเดียว เรียก เพลง**แขก**มอญ แต่มาภายหลังพลอยให้เข้าใจคลาดเคลื่อนและสำคัญว่าเป็นเพลงที่มีสำเนียงแขกผสมกันกับสำเนียงมอญ เลยสับสนทั้งทำนองเพลงและชื่อเพลง

ทำนอง เพลงบรเทศ สองชั้น นิยมทำในระดับเสียง ๒ ทาง คือ ๑) ทำในเสภาเป็นเพลงเถา ออกท้ายเพลงเชิดจีน นิยมทำระดับเสียงทางใน กับ ๒) บรรเลงขับร้องประกอบการแสดงโขนละครและทำประกอบบทร้องอำนวยอวยพร นิยมทำระดับเสียงทางนอก จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับประเภทของวงดนตรีที่บรรเลง ทราบกันเป็นเรื่องพื้น ๆ ไม่สลับซับซ้อนแต่อย่างใด ยกมาเฉพาะอัตราจังหวะสองชั้น ดังนี้

เพลงบรเทศ ทางใน

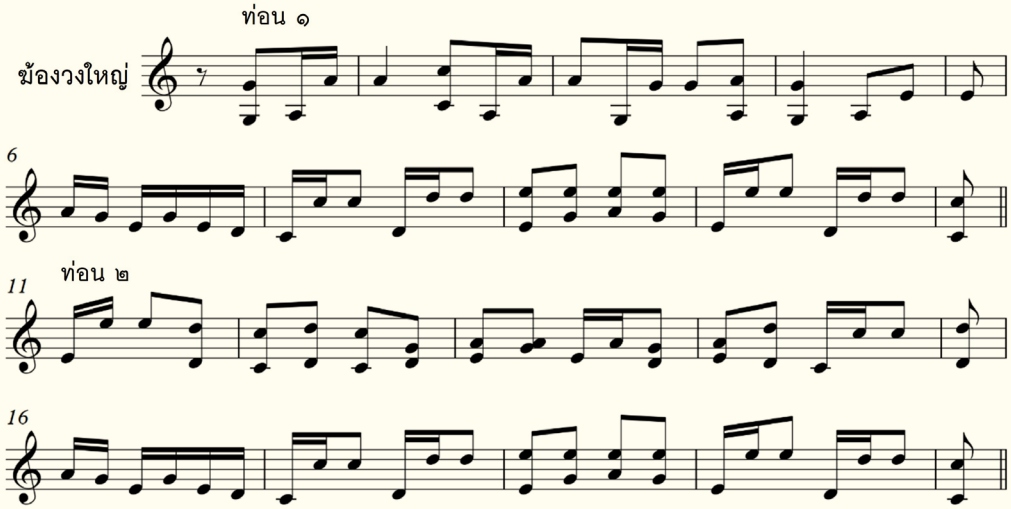

เพลงบรเทศ ทางนอก

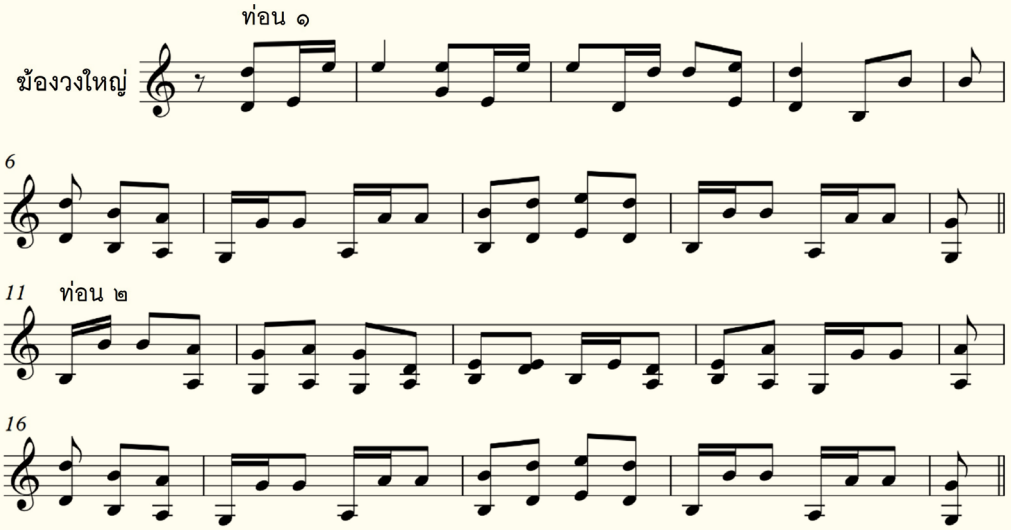

วิเคราะห์จากบทร้องที่บรรจุเพลงที่มีชื่อ เพลงบรเทศ เพลงแขกบรเทศ เพลงแขกประเทศ ยังมีเพลงแขกวรเชษฐ์ และวรเชษฐ์ชั้นเดียว ที่ทำนองคือเพลงบรเทศ รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ได้กรุณาให้ความรู้เพิ่มเติมว่า ทั้งหมดร้องด้วยทำนองเพลงบรเทศ สองชั้นและชั้นเดียว จากทำนองที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น และบทร้องที่ชื่อเพลงวรเชษฐ์แต่ร้องด้วยทำนองเพลงบรเทศ ดังนี้

บทร้องเพลงวรเชษฐ์ ในเพลงตับนางวันทองห้ามทัพ

วรเชษฐ์

ร้องเรื่อยเฉื่อยวนาราตรีดึก เหลือพิลึกไพเราะเสนาะสมร
สักวาดอกสร้อยละห้อยกลอน ช้าโหยโรยร่อนวิเวกดงฯ

บทร้องเพลงแขกวรเชษฐ์ ในเพลงตับพาลีสอนน้อง

แขกวรเชษฐ์

สั่งสิ่งฟังสิ้นกระแสเสียง เงียบสำเนียงสิ้นชีวันปลดสังขาร์
กลายเป็นเทพบุตรสุดฤทธา สืบมาจนปางล้างพิธี
จึงปรากฏเป็นบทแบบฉบับ กิตติศัพท์เฟื่องฟ้าทุกราศี
มิใช่ในตาถาพระบาลี เป็นคัมภีร์ไสยศาสตร์สืบมาฯ

บทร้องเพลงแขกวรเชษฐ์ ชั้นเดียว ในเพลงตับเรื่องจันทกินรี

วรเชษฐ์ ชั้นเดียว

แม้ว่าเรืองอิทธิฤทธี เหมือนวาสุกรีสมประสงค์
จะเข้ารวบรัดตระหวัดองค์ รีบพาโฉมยงไปบาดาล
หรือมาดแม้ว่ามีเดชา เหมือนพญาเวนไตยใจหาญ
จะเข้าอุ้มองค์นงคราญ เหาะไปวิมานฉิมพลีฯ

(ที่มา : หนังสือฟังและเข้าใจเพลงไทย)

วิเคราะห์จากบทร้องจะให้ความหมายไปในทางที่ได้รับความศักดิ์สิทธิ์ ประสบความสำเร็จสมประสงค์ สอดแทรกให้รับรู้ถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของตัวละคร ทั้งหมดมีชื่อเพลงแตกต่างกัน ต่างกรรม ต่างวาระ ต่างเรื่องราว แต่ทำนองเพลงที่ร้องและบรรเลง เชื่อได้ว่าเป็นเพลงเดียวกัน คือ เพลงบรเทศ

ในความหมายของคำว่า **"แขก"** ที่อยู่นำหน้าเพลงบรเทศ ให้ความหมายดังที่กล่าวไว้ข้างต้น คือ ให้เป็นที่หมายรู้ว่า เพลงบรเทศ ที่มี แขก วางไว้ด้านหน้านั้น หมายว่าต้องทำเพลงบรเทศในอัตราจังหวะชั้นเดียว สำหรับประกอบการขับร้อง และทำเพลงเร็วสองไม้บรเทศ สำหรับประกอบท่าทาง

ลักษณะเฉพาะของเพลงบรเทศที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง นอกจากในอัตราจังหวะสองชั้นแล้ว ในบรรดาเพลงเร็วสองไม้ที่เรียกว่า แขกบรเทศ ยังมีทำนองที่มีความหลากหลายอยู่อีกมาก และมีที่ใช้แตกต่างกัน ต่างกรรม ต่างวาระ อีกเช่นเดียวกัน ดังที่จะยกตัวอย่างเพลงแขกบรเทศ สำหรับการขับร้องในอัตราจังหวะชั้นเดียว สำหรับบรรเลงเพื่อประกอบท่ารำ และบรรเลงอยู่ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเป็นเพลงเร็วที่อยู่ในเพลงเรื่องเพลงช้าและเพลงเร็วในเพลงเรื่องนางหงส์ ดังนี้

ทำนองเพลงแขกบรเทศ ในเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว รูปแบบเพลงเถา

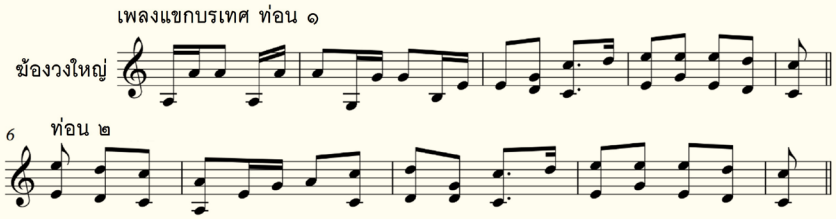

ทำนองเพลงแขกบรเทศ ในเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียว รูปแบบเพลงเร็วในเพลงเรื่องเพลงช้า เพลงเรื่องนางหงส์

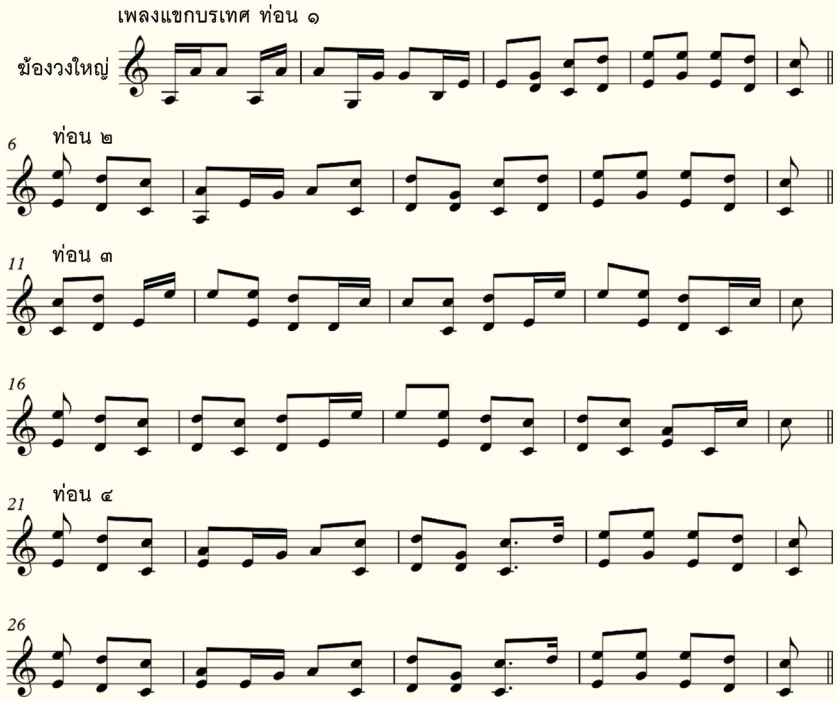

ทำนองเพลงแขกบรเทศ ในรูปแบบเพลงเร็วเรื่องนางหงส์

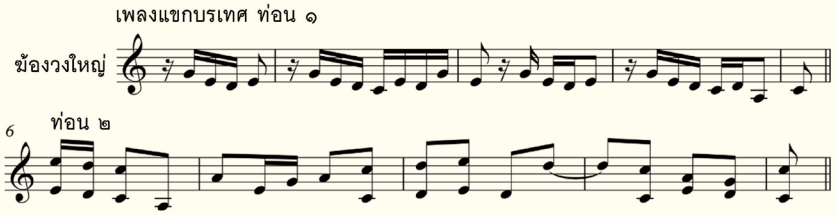

บรรเลงเชื่อมต่อกันกับทำนองเดิม

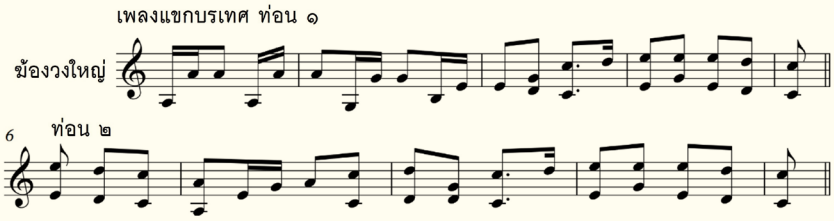

ทำนองเพลงแขกบรเทศ ในรูปแบบเพลงเร็วประกอบท่ารำ

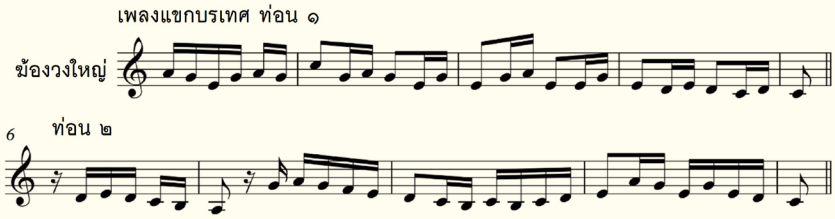

ทำนองเพลงแขกบรเทศ ในรูปแบบเพลงเร็วพม่าแขกบรเทศ และนำไปขยายเป็นเพลงพม่าห้าท่อน ในทางเพลงของทุก ๆ สำนัก

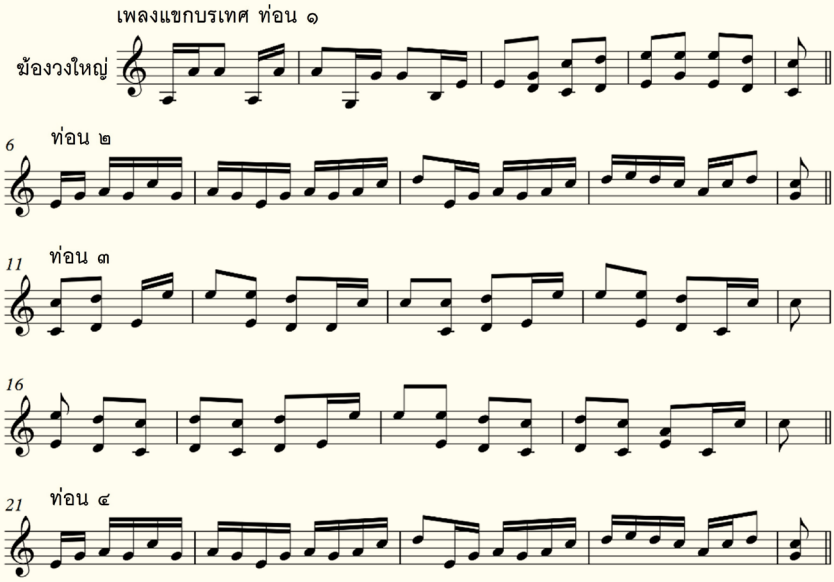

นอกจากนี้ **เพลงแขกบรเทศในรูปแบบเพลงเร็วพม่า มีผู้ไม่รู้สมุฏฐานเพลง ไปเรียกว่า เพลงพม่าประเทศ** ชะรอยทำให้เกิดความเข้าใจสับสนในเพลงเทียบนาฬิกา ตอนเวลา ๘ โมงเช้า เวลาประเทศไทย ว่าเทียบเวลาประเทศไทยเป็นเวลาเชิญธงชาติไทย ทำไมบรรเลงเพลงนำด้วยเพลงพม่าประเทศ ที่ถูก ต้องเรียกว่า *เพลงเร็วพม่าแขกบรเทศ* เรียกสั้นลงว่า *เพลงเร็วพม่าบรเทศ* แล้วเพี้ยนเป็น *เพลงเร็วพม่าประเทศ* ซึ่งยังพอคงความไว้ดังเดิม แต่เมื่อกลายมาเป็น *เพลงพม่าประเทศ* ภาษาวิบัติคลาดเคลื่อน จึงสื่อความหมายที่คลาดเคลื่อนไป

ลองดูจากทำนองเพลงต่อไปนี้ ว่ามีสมุฏฐานจากเพลงแขกบรเทศ หรือไม่อย่างไร

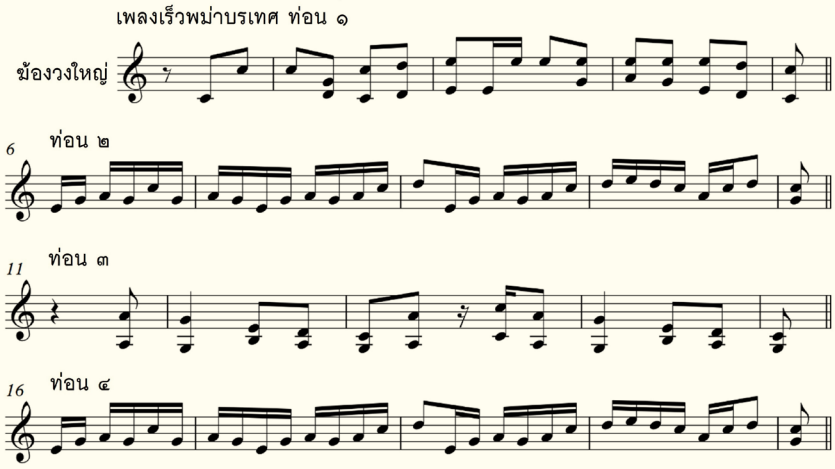

เห็นได้ว่าเป็นเพลงที่มีสมุฏฐานจากเพลงแขกบรเทศ เวลาทำย้อนกลับต้นตามรูปแบบการบรรเลงอย่างดนตรีไทยทุกประการก็จะถ่องแท้มากขึ้น เพียงสำนวนทำนองที่ทำอย่างท่อน ๒ ทางดนตรีไทยเราเรียก สำนวนพม่า คงจะไม่เป็นเพลงชาติอื่นใดเป็นแน่แท้ ที่สุดแห่งการพรรณนา **ความหลากหลายในทำนอง เพลงแขกบรเทศ** ที่ตั้งไว้แต่เริ่มต้นเรื่อง พอยุติลงด้วยผลแห่งความหลากหลาย และคงจะไม่หนีจากความที่สื่อถึงว่าเป็น **เพลงทำนองเดียว แต่มีหลายชื่อ** ด้วยประการฉะนี้ฯ

อ้างอิง

มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลดัณฑ์. (๒๕๒๓). *ฟังและเข้าใจเพลงไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเขษม.

ไม้กรับและจังหวะหน้าทับกับภูมิปัญญาไทย

เรื่อง:
ดนัย น้อยชื่น (Danai Noichuen)
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

บทความนี้จะกล่าวถึงเรื่องความสัมพันธ์ของจังหวะในการขยับกรับเสภากับจังหวะหน้าทับ วิธีการขยับกรับเสภาในบทไหว้ครูเสภาและบทขับอื่น ๆ นั้น เรียกว่า "ไม้" ได้แก่ ไม้หนึ่ง ไม้สอง ไม้กรอ หรือไม้เดิน ไม้สกัด ไม้สกัดสั้น ไม้สกัดยาว ไม้รบ ซึ่งการตีหน้าทับของตะโพนและกลองทัดก็กำหนดเรียกไว้ว่า "ไม้" เช่นกัน ได้แก่ ไม้เดิน ไม้ลา ไม้ประดน

คำว่า "ไม้" ในที่นี้ หมายถึงอะไร

"ไม้" หมายถึงวิธีการตีกลองไทยต่าง ๆ (เครื่องหนัง) ที่กำหนดเรียกว่า "หน้าทับ"

1 หน้าทับปรบไก่ เทียบกับการตีฉิ่ง นับจำนวนได้ 4 คู่ (ไม่ได้หมายถึงเอาฉิ่งมา 4 คู่ แล้วตีพร้อมกันนะ ฉิ่งคู่เดียวนี่แหละ) คือการตีฉิ่งฉับ 1 ฉิ่งฉับ 2 ฉิ่งฉับ 3 ฉิ่งฉับ 4 ไม่ว่าจะในอัตราจังหวะสามชั้น สองชั้น หรือชั้นเดียว เมื่อเทียบแล้วเราก็จะได้หลักในการจำได้หมายรู้ไว้เช่นนี้ คือ **1 หน้าทับจะเท่ากับการตีฉิ่ง 4 ครั้ง** นี่ว่ากันในเรื่องความสัมพันธ์ของคำว่า "ไม้" เท่านั้น

ไม้กรับเสภามีความสัมพันธ์กับกลองหรือหน้าทับอื่นอีกไหม

คำตอบ คือ มี ได้แก่ กลองสองหน้า เป็นเครื่องหนังใช้กำกับจังหวะในการบรรเลงปี่พาทย์เสภา มีขึ้นมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

หน้าทับของกลองสองหน้า หากจะแสดงให้ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ก็เอาวิธีการตีหน้าทับกับวิธีขยับกรับเสภามาจัดลงตาราง ตามด้วยหน้าทับ ต่อด้วยไม้กรับ รูปร่างหน้าตาก็จะออกมาเป็นตารางบันทึกโน้ตไทยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีตีกลองสองหน้า (หน้าทับปรบไก่ อัตราจังหวะสามชั้น) กับวิธีขยับกรับเสภา (ไม้หนึ่ง) ดังนี้

หน้าทับกลองสองหน้า (ปรบไก่ สามชั้น)

+	–	+	–	+	–	+	–	+
- - - -	- - - ป๊ะ	- - - ป๊ะ	- - - ตุ๊บ	- - - -	- - - ป๊ะ	- - - ป๊ะ	- - - ตุ๊บ
- - - -	- - พรึง พรึง	- - - -	- - พรึง พรึง	- - - -	- - - ตุ๊บ	- - - -	- - พรึง พรึง

วิธีขยับกรับเสภา (ไม้หนึ่ง)

+	–	+	–	+	–	+	–	+
- - - -	- - - จ๊ก	- - - จ๊ก	- - - กึ๊ก	- - - -	- - - จ๊ก	- - - จ๊ก	- - - กึ๊ก
- - - -	- - แกร้ แกร้	- - - -	- - แกร้ แกร้	- - - -	- - - จ๊ก	- - - -	- - แกร้ แกร้

แล้วจากตารางดังกล่าว หน้าทับกลองสองหน้ากับกรับเสภา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

หากจะลงรายละเอียดกันไปเลย ก็จะได้ความว่า เสียงที่เกิดขึ้นในแต่ละห้องนั้นตรงกัน ในส่วนของการตกจังหวะและลักษณะเสียงปิด เสียงเปิด รวมถึงวิธีการใช้มือ ดังนี้

ในบรรทัดที่ ๑ ห้องที่ ๒-๔ และห้องที่ ๖-๘ พบความสัมพันธ์ คือ เสียงตกจังหวะของทั้งกลองสองหน้าและกรับเสภา ตรงกันในลักษณะการตีปิดมือ ทำให้ได้เสียงที่มีลักษณะเป็นเสียงปิด

ในบรรทัดที่ ๒ ห้องที่ ๒ และห้องที่ ๔ พบความสัมพันธ์ คือ เสียงตกจังหวะของทั้งกลองสองหน้าและกรับเสภา ตรงกันในลักษณะการตีเปิดมือ ทำให้ได้เสียงที่มีลักษณะเป็นเสียงเปิด

ในบรรทัดที่ ๒ ห้องที่ ๖ พบความสัมพันธ์ คือ เสียงตกจังหวะของทั้งกลองสองหน้าและกรับเสภา ตรงกันในลักษณะการตีปิดมือ ทำให้ได้เสียงที่มีลักษณะเป็นเสียงปิด

ในบรรทัดที่ ๒ ห้องที่ ๘ พบความสัมพันธ์ คือ เสียงตกจังหวะของทั้งกลองสองหน้าและกรับเสภา ตรงกันในลักษณะการตีเปิดมือ ทำให้ได้เสียงที่มีลักษณะเป็นเสียงเปิด

ความสัมพันธ์ที่สังเกตเห็นได้นั้น บ่งบอกถึงอะไรหรือมีความสำคัญอย่างไร อธิบายได้ดังนี้

การขับเสภาเป็นเครื่องราชูปโภคมาแต่ครั้งสมัยอยุธยาตอนต้น ระบุไว้ในหลักฐานสำคัญ คือ กฎมณเฑียรบาล ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เรียกว่า “เสภาขับ” จนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการพัฒนาทางด้านดุริยางคศิลป์ขึ้นหลายด้าน ส่วนหนึ่งได้แก่ การนำเอาวงปี่พาทย์มาประกอบการขับเสภา ถือกำเนิดปี่พาทย์เสภาขึ้น ซึ่งกลองสองหน้าก็ถูกสร้างและกำหนดให้เป็นเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับในวงปี่พาทย์เสภานี้ ทั้งกรับเสภาและกลองสองหน้าต่างก็เป็นเครื่องกำกับจังหวะด้วยกันทั้งคู่ กรับเสภาต้องตีกำกับจังหวะในการขับเสภามาแต่เดิม กลองสองหน้าก็เป็นเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับในวงปี่พาทย์เสภา

การคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์งานดนตรีขึ้นใหม่เพื่อถวายไว้เป็นเครื่องราชูปโภค เป็นเหตุผลสำคัญยิ่งที่ครูผู้ทรงภูมิปัญญาด้านดุริยางคศิลป์จะต้องพิจารณาอย่างถ่องแท้ในทุกแง่มุม ด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยให้งานนั้น ๆ ต้องเป็นที่พอพระราชหฤทัย หากมีพระราชดำรัสตรัสถามในรายละเอียดก็ต้องสามารถอรรถาธิบายที่มาที่ไปได้ จนเป็นที่พอพระราชหฤทัย ซึ่งก็เป็นที่ประจักษ์แจ้งในงานประดิษฐ์สร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ไทยแล้วว่า งานดังกล่าวยังคงปรากฏให้เห็นอยู่กระทั่งปัจจุบัน และยังดำรงอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลในทุกระดับชั้นของสังคมไทย แม้เวลาจะล่วงมากว่า ๒๔๐ ปี นับแต่เริ่มการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา

หากแต่ว่ากาลเวลาที่ล่วงมาแล้วต่างก็ได้นำพาความเจริญมากด้านมาสู่สยามประเทศ การแลกเปลี่ยนการเคลื่อนตัวของวัฒนธรรมต่างซีกโลก ไหลหลั่งถาโถมตามกระแสเศรษฐกิจ ทำให้การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ สามารถทำได้และเป็นที่ปรากฏชัดถึงขั้นโครโมโซม ความถี่เสียง ความเร็วแสง ความละเอียดถึงขั้นไมครอน หรือแม้แต่ศิลปะบางสาขาบางแขนงก็สามารถสร้างได้เพียงแค่การกดปุ่มตกลง โดยโปรแกรมประยุกต์หรือ AI ความรู้สึกรู้จริงถูกทำให้เห็นและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

อย่างไรเสียสำหรับภูมิรู้ด้านดุริยางคศิลป์ไทยนั้น มีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน ยังคงต้องอาศัยภูมิปัญญาครูบาอาจารย์ เพื่อให้เข้าถึงความไพเราะงดงามของท่วงทำนองและการปฏิบัติเชิงชั้นในแต่ละเครื่องมือ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสืบทอด ส่งต่อวัฒนธรรมด้านศิลปะดนตรีที่สูงค่าและสำคัญของประเทศต่อไป

MUSIC EDUCATION
COLLEGE OF MUSIC
MAHIDOL UNIVERSITY
COLLEGE OF MUSIC MAHIDOL UNIVERSITY
Mirabell
Music and Arts Studio
Kindermusik
FAMILY THAILAND
ORFF
SCHULWERK
การสอนดนตรีและการเคลื่อนไหว
ตามแนวคิดออร์ฟ
โดย อาจารย์ สุธาวดี ชัยชนะวงศ์
ผู้อำนวยการสถาบัน Mirabell Music Studio
ผู้อำนวยการ Kindermusik Family Thailand
กรรมการสมาคมไทยออร์ฟ ชูลแวร์ค
29-30 เมษายน 2567
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
The Introduction
to Orff Schulwerk
- Sing, Move and Play Together
- Body as the first instrument
- Circle Dance
- Improvisation
ลงทะเบียน 3,000 บาท
ปิดรับสมัคร
วันที่ 19 เมษายน 2567
สนใจสอบถาม
ผศ.ดร. ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน
084-5696965
Facebook :
MSED Music Education
Mahidol University,
College of Music

"German Double Top Guitar"

สามช่างทำกีตาร์คลาสสิกแบบดับเบิลท็อปเยอรมัน ผู้ทรงอิทธิพลที่สุดในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด

เรื่อง:
ชินวัฒน์ เต็มคำขวัญ (Chinnawat Themkumkwun)
ศิลปินกีตาร์คลาสสิกชาวไทยระดับโลก
ศิษย์เก่าวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้เขียนเคยมีโอกาสเขียนเกี่ยวกับวิวัฒนาการกีตาร์คลาสสิกสมัยใหม่ตั้งแต่ยุคของ Antonio de Torres (1817-1892) ในตอนก่อนหน้า ผู้ซึ่งเป็นบิดาแห่งการทำกีตาร์คลาสสิกสมัยใหม่ในยุคแรกเริ่ม (สมัยใหม่ในที่นี้ คือการขยายขนาดของลำตัวกีตาร์ให้ใหญ่ขึ้น และใช้โครงสร้างแบบใบพัด Fan Bracing เป็นครั้งแรกของโลก) หลังจากการล่วงลับของ Torres ช่างทำกีตาร์คลาสสิกรุ่นหลังล้วนพยายามเลียนแบบและทำซ้ำ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์แบบเดียวกัน อย่างไรก็ตามมีช่างทำกีตาร์คลาสสิกบางส่วนที่ตัดสินใจแหกคอก ไม่เลียนแบบและไม่ทำซ้ำ จนกระทั่งเกิดกีตาร์คลาสสิกโครงสร้างแบบใหม่ขึ้นมาอีก ๒ แบบหลัก ๆ ได้แก่ โครงสร้างแบบตาราง (Lattice) ที่พัฒนาโดย Greg Smallman (b. 1947) และโครงสร้างแบบไม้หน้าสองชั้นประกบกัน (Double Top) ที่ผู้เขียนกำลังจะเล่าถึงในบทความฉบับนี้

ประเทศเยอรมนีเป็นต้นกำเนิดของการทำกีตาร์ในลักษณะนี้ จนขึ้นชื่อว่าเป็น "German Double Top Guitar Making School" วันนี้ผู้เขียนได้นำสามบุคคลผู้ทรงอิทธิพลที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคิวรอที่ยาวนาน ความหายาก รวมถึงรูปแบบการสร้างที่มีความแตกต่างกันในเชิงของวัสดุ โดยจะเรียงลำดับความหายาก จากยากที่สุดไปยังยากมาก ๆ ๆ ๆ ที่สุด

๑. Antonius Müller

Antonius Müller เป็นช่างทำกีตาร์ชาวเยอรมัน พำนักอยู่ ณ เมือง Aarbergen ใกล้กับเมือง Frankfurt เขาเกิดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ที่เมือง Taunus และสำเร็จการฝึกงานในฐานะช่างทำกีตาร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๙ ต่อมาเขาได้เปิด Workshop ร่วมกับ Franz Ulrich Albert ภายใต้ชื่อ Albert & Müller

กีตาร์ของ Müller เป็นกีตาร์สมัยใหม่แบบ Double Top ที่ใช้แกนกลางเป็นไม้บาลซา (Balsa Wood) ซึ่งเป็นไม้ที่มีน้ำหนักเบา ด้วยเหตุผลที่ว่าเขาอยากให้น้ำเสียงของกีตาร์มีความเป็นธรรมชาติมาก

ตัวอย่างโครงสร้างกีตาร์แบบ Double Top โดยมีไส้กลางเป็น Nomex

Antonius Müller

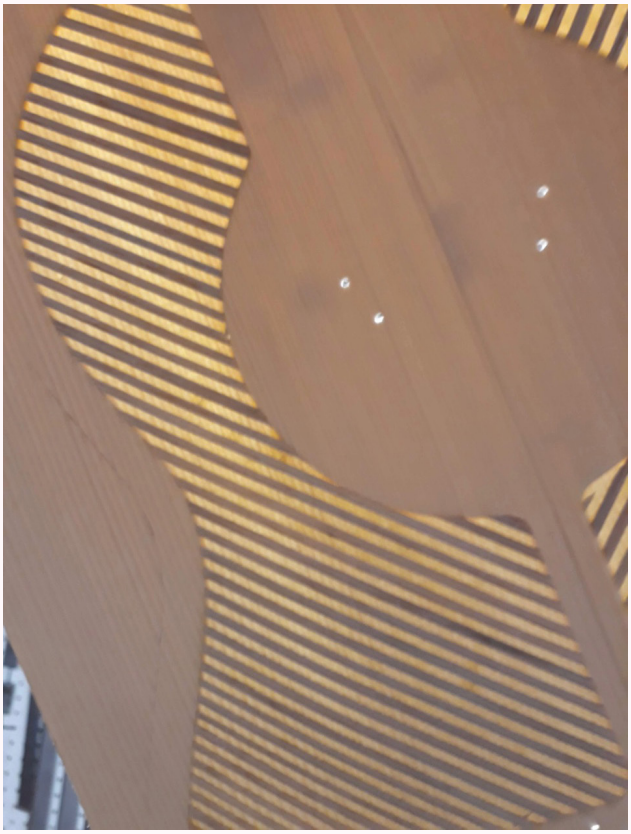

โครงสร้างที่ทำจากไม้ Balsa ตามแบบของ Müller

ที่สุดเท่าที่จะทำได้ กีตาร์ของเขามีจุดเด่นในเรื่องของความละเอียดในการทำและความมั่นคงแข็งแรง ถึงแม้ว่ากีตาร์ Double Top ส่วนใหญ่จะใช้ปัจจัยในเรื่องของน้ำหนักที่เบามาเป็นตัวแปรทำให้เสียงทรงพลังแข็งแรง แต่ Müller เลือกที่จะใช้น้ำหนักกีตาร์ในระดับกลาง ๆ ไม่หนักไม่เบาจนเกินไป โดยใช้ในเรื่องของการจัดวางโครงสร้าง (Bracing Pattern) ในการควบคุมการเดินของคลื่นเสียงมากกว่า

ถึงแม้ว่ากีตาร์ของ Müller จะเป็นกีตาร์สมัยใหม่ แต่วิธีการทำของเขายังคงใช้การประกอบแบบดั้งเดิม (Spanish Traditional) ยกตัวอย่างเช่น การใช้เชือกรัดเข้าไม้แต่ละส่วนเวลาติดกาว รวมถึงการเคลือบไม้ด้านข้าง หลังและคอด้วยยาขัดเงาไนโตรเซลลูโลสแบบบาง เพื่อให้เสียงออกมาเปิดมากกว่าเมื่อเทียบกับกีตาร์โรงงานที่ใช้การพ่นแลกเกอร์แบบหนาเป็นชั้น ๆ

มีศิลปินกีตาร์คลาสสิกมืออาชีพมากมายใช้กีตาร์ของ Müller เช่น Sharon Isbin, Zoran Dukic, Hubert Käppel, Alvaro Pierri และอีกมากมาย การสั่งกีตาร์ของ Müller ในปัจจุบันจะต้องรอไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี โดยในแต่ละปี Müller จะสร้างกีตาร์ประมาณ ๘-๑๒ ตัวต่อปี โดยไม่ระบุหมายเลขว่าเป็นกีตาร์ตัวที่เท่าไหร่ที่เขาสร้าง แต่จะเขียนเป็นเลขโรมันและปีที่สร้างเสร็จแทน ยกตัวอย่างเช่น V/2019 หมายถึงกีตาร์ตัวที่ ๕ ที่สร้างเสร็จในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ หรือ III/2023 หมายถึงกีตาร์ตัวที่ ๓ ที่สร้างเสร็จในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ เป็นต้น

Felix Müller ลูกชายของ Antonius Müller

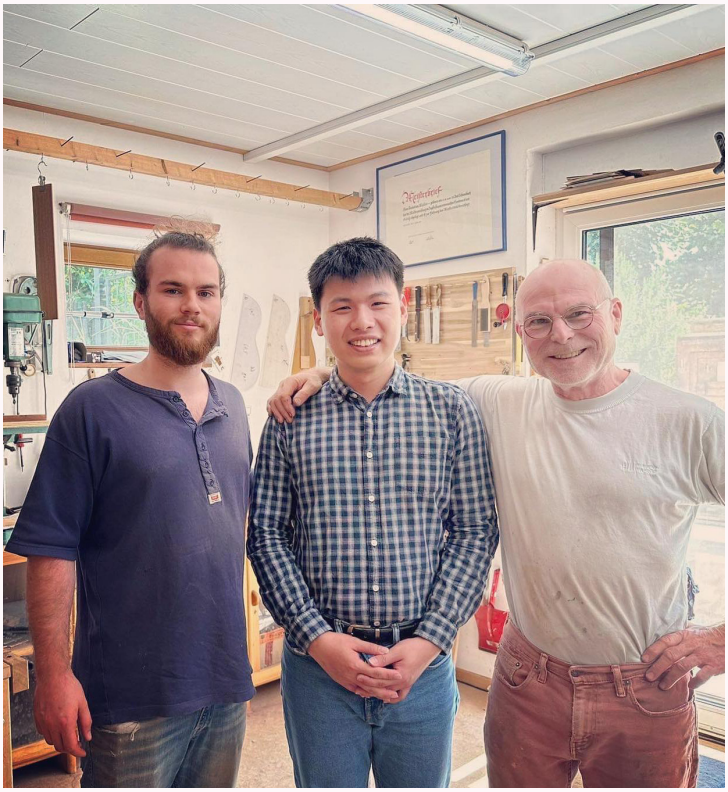

ผู้เขียนถ่ายรูปร่วมกับ Felix และ Antonius Müller

ปัจจุบัน Antonius Müller ยังคงสร้างกีตาร์คลาสสิกคอนเสิร์ตที่มีคิวยาวเหยียด ไม่ต่ำกว่าสิบปี และได้ฝึกสอนลูกชายของเขา "Felix Müller" เพื่อเป็นรุ่นที่สองในการสืบทอดเจตนารมณ์และภูมิปัญญาในการสร้างเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพระดับโลก

๒. Gernot Wagner

Gernot Wagner เป็นช่างทำกีตาร์คลาสสิกจากเมือง Frankfurt ประเทศเยอรมนี เป็นหนึ่งในช่างทำกีตาร์คลาสสิกคนแรก ที่คิดค้นการทำกีตาร์แบบ "Double Top" ร่วมสมัยกับ Matthias Dammann ทั้งสองได้พบกันและแบ่งปันความคิดคล้าย ๆ กันว่า "เราต้องสร้างไม้หน้าขึ้นมาใหม่ โดยให้มีน้ำหนักเบากว่านี้" กีตาร์ Double Top จึงได้ถือกำเนิดขึ้น

Wagner เป็นคนชื่นชอบในการทำน้ำหนักกีตาร์ให้เบา แต่ให้เสียงที่ไม่เบา เขามักเลือกใช้ไม้หน้าซีดาร์ (Cedar Wood) ในการสร้าง เนื่องจาก Wagner เชื่อว่าไม้ชนิดนี้สามารถหาวัตถุดิบที่น้ำหนักเบาได้มากกว่าไม้ชนิดอื่น ๆ Wagner ให้เหตุผลว่ากีตาร์คลาสสิกใช้สายไนลอนที่มวลน้อย เมื่อเทียบกับเครื่องสายอื่น ๆ ที่ใช้คันชักอย่างไวโอลินหรือเชลโล แรงส่งที่เกิดจากการดีดสายและสั่นจึงเกิดเพียงแค่ช่วงขณะสั้น ๆ น้ำหนักของเครื่องดนตรีที่เบา จึงมีสำคัญมาก ๆ ในมุมมองของ Wagner

Wagner เป็นช่างทำกีตาร์อายุเจ็ดสิบกว่า ๆ ที่ไม่เก่งเรื่องเทคโนโลยี แต่เขาได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจูนไม้หน้าและวัดคลื่นเสียง เพื่อที่จะได้ปรับความหนาบางของไม้ได้ตามที่ใจเขาต้องการ โครงสร้างของกีตาร์เป็นการใช้ไม้หน้าสองแผ่นที่ถูกปรับแต่งให้บางเหมือนกระดาษประกบเข้าด้วยกัน โดยใช้เทคนิคการติดกาวแบบ "Vacuum Glue" ระหว่างไม้สองแผ่นและ Nomex การติดกาวด้วย

Gernot Wagner

วิธีนี้จะทำให้การประสานกันของวัสดุมีความแนบแน่นเป็นอย่างมาก

กีตาร์ของ Wagner ได้ถูกบรรเลงโดยนักกีตาร์คลาสสิกระดับโลกมากมาย เช่น Jason Vieaux, William Kanengiser และ Duo Melis

สุ้มเสียงของกีตาร์ Wagner นั้นมีความใหญ่หนาเหมือนเครื่องดนตรีโบราณ น้ำเสียงที่เคร่งขรึม แต่ยังคงไว้ซึ่งธรรมชาติของเสียง จึงทำให้ปัจจุบันการสั่งกีตาร์ของ Wagner ไม่ใช่เรื่องง่าย ไม่มีการกำหนดคิวรอ รอนานไม่นานแค่ไหนขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นคนสั่ง เมื่อเดินทางไปพบกับช่างแล้ว จะต้องบรรเลงกีตาร์คลาสสิกให้เขาฟัง เพื่อทดสอบว่าฝีมือประมาณนี้ จะต้องรอกีตาร์ของเขาประมาณกี่ปี

ปัจจุบัน Wagner ยังคงสร้างกีตาร์คลาสสิกด้วยเทคนิคแบบ Double Top สมัยใหม่ แต่เนื่องจากอายุที่มากของ Wager จึงไม่มีการกำหนดว่าในแต่ละปีจะสร้างกีตาร์กี่ตัว การทำเครื่องดนตรีของ Wagner เป็นไปอย่างประณีต ช้า ๆ ใส่ใจในทุกรายละเอียด ตามแบบฉบับช่าง

Gernot Wagner และ Matthias Dammann กำลังเลือกไม้อยู่ด้วยกัน เป็นภาพประวัติศาสตร์หายาก

ผู้เขียนถ่ายรูปร่วมกับ Gernot Wagner

ทำกีตาร์สูงอายุ ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยประสบการณ์

๓. Matthias Dammann

หนึ่งในช่างทำกีตาร์คลาสสิกคนแรกที่คิดค้นการทำกีตาร์แบบ “Double Top” ที่เปลี่ยนประวัติศาสตร์การทำกีตาร์คลาสสิกสมัยใหม่ Matthias Dammann เกิดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ประเทศเยอรมนี เขาหัดเล่นกีตาร์คลาสสิกด้วยตนเองจนกระทั่งได้มีโอกาสศึกษาต่อด้านดนตรีอย่างจริงจังที่เมือง Frankfurt ประเทศเยอรมนี

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ Dammann ตัดสินใจย้ายออกจาก Frankfurt และสร้าง Workshop เล็ก ๆ ในแคว้นบาวาเรียใกล้กับชายแดนประเทศออสเตรีย สถานที่สร้างงานศิลปะของเขาอยู่ท่ามกลางทุ่งหญ้า เต็มไปด้วยธรรมชาติสีเขียวและความเงียบสงบ หลังจากนั้นเพียงสี่ปี ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ เขาได้ชนะการแข่งขันทำกีตาร์คลาสสิกนานาชาติ Paris/ ORTF International Guitar Maker Competition ประเทศฝรั่งเศส

Dammann สร้างกีตาร์คลาสสิกที่เขาเรียกมันว่า “Composite Top” หรือ “Sandwich Top” เป็นการซ้อนไม้หน้าสองแผ่นที่บางมาก ๆ (บางเหมือนกระดาษ) ประกอบเข้าด้วยกัน คั่นกลางด้วยวัสดุ Nomex ซึ่งเป็นเส้นใยชนิดหนึ่ง การทำแบบนี้จะทำให้ลดน้ำหนักไม้หน้าได้ถึง ๓๐% อย่างไรก็ตาม การทำกีตาร์ของ Dammann ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาอะไรบางอย่างอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการใช้วัสดุแบบอื่นที่นอกเหนือจาก Nomex เป็นแกนกลาง หรือแม้กระทั่งการสร้าง Tuning Machine ที่เป็นลูกบิดของกีตาร์ด้วยตนเอง

Matthias Dammann

Workshop ของ Matthias Dammann

กีตาร์ของ Dammann มีจุดเด่นในเรื่องของน้ำหนักเครื่องดนตรีที่เบามาก ๆ เสียงที่มีความดังกังวาน ตอบสนองเร็ว มีพลัง โทนเสียงลึกเต็มในทุกช่วงเสียงตั้งแต่เสียงต่ำจรดเสียงสูง เป็นเหตุผลให้นักกีตาร์คลาสสิกระดับโลกหลายท่าน เช่น David Russell, Manuel Barrueco, Beijing Guitar Duo ใช้กีตาร์ของ Dammann เป็นเครื่องดนตรีคู่กายคู่ใจในการแสดงดนตรีทั่วทุกมุมโลก

กีตาร์ของ Dammann ขึ้นชื่อเรื่องความหายาก เนื่องจากเขาทำกีตาร์เพียงแค่ปีละ ๔ ตัว หรืออาจมากน้อยไปกว่านั้น ขึ้นอยู่กับอารมณ์ศิลปินของช่าง Dammann เชื่อมั่น

ถนน Rothof เป็นถนนที่ผู้เขียนต้องเดินลัดเลาะทุ่งเข้าไปเพื่อหา Dammann

Manuel Barrueco เยี่ยมชม Workshop ของ Dammann เพื่อรับกีตาร์ตัวใหม่

กีตาร์ของ Matthias Dammann

ถึงการใส่ใจทุกรายละเอียดอย่างประณีต และที่สำคัญ Dammann โปรดปรานที่จะสร้างกีตาร์ให้แก่นักเล่นมืออาชีพ จึงเป็นกีตาร์ที่ไม่ใช่ใคร ๆ ก็สามารถจะเดินเข้าไปสั่งได้ เขาไม่มีอีเมล ไม่มีโทรทัศน์ และไม่มีโทรศัพท์มือถือที่มีอินเทอร์เน็ต การติดต่อหา Dammann จึงทำได้เพียงการโทรเข้าโทรศัพท์บ้านเท่านั้น รวมถึงบุคลิกที่เก็บตัว จึงทำให้เป็นไปได้ยากมากที่จะได้พบกับ Dammann ตามเทศกาลดนตรีต่าง ๆ

ปัจจุบัน Dammann ยังคงสร้างกีตาร์คลาสสิกที่คิวรอไม่ต่ำกว่า ๑๐-๒๐ ปี และได้สอนลูกชายของเขา Julian Dammann เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาการสร้างกีตาร์คลาสสิกของ Dammann Family จนได้กลายเป็นหนึ่งในกีตาร์คลาสสิกสมัยใหม่ที่หายากที่สุดในโลก

และนี่ก็คือสามช่างทำกีตาร์คลาสสิกแบบ Double Top ต้นตำรับเยอรมัน ผู้ทรงอิทธิพลที่สุดในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด ในตอนต่อไป ผู้เขียนจะมานำเสนอบทความเกี่ยวกับกีตาร์คลาสสิกในหัวข้ออะไร โปรดติดตาม...

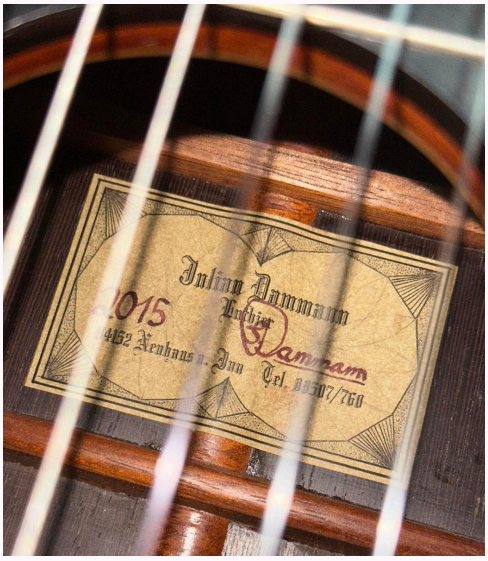

กีตาร์ของ Julian Dammann

ซัน รวิสุต ปฏิพัทธ์วศิน

เรื่อง:
อรรถวิทย์ สิทธิรักษ์ (Attawit Sittirak)
เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Interview ในครั้งนี้เราไปทำความรู้จักกับศิลปิน นักดนตรีจากรายการ THE TWO และในรายการนั้น ซัน รวิสุต ปฏิพัทธ์วศิน ได้แสดงศักยภาพการเป็นศิลปินอย่างชัดเจน ด้วยตัวตนที่เรียนกีตาร์คลาสสิกมา ๓ ปี ในรั้ววิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จนตอนนี้เป็นวงดนตรีมากความสามารถ HAVE A NICE DAY สังกัด 2FLOW Entertainment ภายใต้ Workpoint Entertainment

สวัสดีครับ ซัน แนะนำตัวหน่อยครับ

สวัสดีครับ ผมนายรวิสุต ปฏิพัทธ์วศิน ชื่อเล่นชื่อ ซัน ครับ อายุตอนนี้ ๒๒ ปี เพิ่งเรียนจบจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เอก Classical Guitar Performance ครับ

รู้จักกับดนตรีได้อย่างไร

ต้องบอกก่อนว่าซันเริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ ๔ ตอนนั้นเริ่มจากเล่นอูคูเลเล่ (Ukulele) เพราะเราเห็นคุณพ่อเล่นกีตาร์แล้วก็อยากเล่นตาม แต่ตอนนั้นเรายังเด็ก คุณพ่อก็เลยให้เล่นอูคูเลเล่ก่อน เพราะตัวยังเล็กอยู่ พอไปสักพักหนึ่งก็เริ่มรู้สึกอยากลองเล่นกีตาร์ตัวที่ใหญ่มากขึ้น ก็เลยเล่นกีตาร์โปร่งกับคุณพ่อ แต่ทีนี้พอเริ่มประมาณประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ จะเริ่มมีกิจกรรมที่เรียกว่าชั่วโมงดนตรี เขาจะให้เราสามารถเลือกเครื่องดนตรีได้ว่าเราอยากจะเล่นอะไร ก็เลยเลือกที่จะเล่นกีตาร์คลาสสิก เพราะว่ามีพื้นฐานในการตีคอร์ดมาก่อน ก็เลยไปลงเรียน จึงเกิดความชื่นชอบครับ ก็เล่นมาได้แบบงู ๆ ปลา ๆ ไม่ได้จริงจังอะไรมาก จนกระทั่งมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เข้ามัธยมศึกษาปีที่ ๔ ต้องเลือกสายของเราว่าจะไปเรียนต่อที่ไหน ซันก็เลยตัดสินใจติวสอบเพื่อเข้ามาเรียนที่ Pre-College วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ครับ

ทำไมเป็นกีตาร์คลาสสิก

เราชื่นชอบอยู่แล้ว อย่างที่ซันบอก ซันทำมันได้ดีที่สุด ณ ตอนนั้น และตอนที่มาสมัครสอบที่ Pre-College มีแนวดนตรีให้เลือก ๒ อย่าง คือกีตาร์แจ๊สกับกีตาร์คลาสสิก ผมก็ต้องเลือก ซึ่งแจ๊สไม่ใช่ทางเราอยู่แล้ว หมายถึงกีตาร์ไฟฟ้าที่ซันเคยเรียนมาแล้ว แล้วมันไม่ใช่ตัวเรา ก็เลยตัดสินใจเข้ากีตาร์คลาสสิก เพราะคิดว่าอนาคตสามารถเอาไปต่อยอดได้ครับ

เรียน Pre-College แล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง

การแข่งขันค่อนข้างสูงครับ ที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยนี้คนเก่งเยอะ ข้อดีก็คือช่วยให้เรากระตือรือร้นมากขึ้น อยากที่จะเก่งไปด้วยกัน เหมือนเพื่อน ๆ เขาก็จะมีความสามารถของเขา เราก็อยากจะมีความสามารถของเราเท่ากับเพื่อนหรือเก่งมากกว่าเพื่อน ทำให้เราขยัน ทำให้เราซ้อม แล้วเราก็เก่งขึ้นจากแรงผลักดันเหล่านี้

การสนับสนุน

พ่อเป็นคนส่งเรียนที่โรงเรียนติวเตอร์ เพื่อสอบเข้าที่ Pre-College ครับ ตอนเด็ก ๆ คุณพ่อเขาอยากเล่นดนตรีมาก ๆ แต่เขาไม่มีโอกาสได้เล่น พอมาถึงยุคนี้ ตอนมีลูก เขาก็เลยอยากให้ลูกเล่นกีตาร์ให้เขาฟัง เผอิญเราชอบพอดี มันก็เลยไม่ได้เป็นการขัดขืน ก็กลายเป็นไปด้วยกันได้ เขาก็เลยส่งเสริมและสนับสนุนเต็มที่ครับ

รางวัล

ภูมิใจทุกรางวัล แต่รางวัลแรกจะภูมิใจที่สุด เพราะว่าเป็นงานแรกที่ซันกล้าที่จะลงไปแข่ง เหมือนเป็นก้าวแรกในการแข่งขัน และไม่ได้หวังอยู่แล้วว่าจะชนะหรือแพ้ อยากได้แค่ประสบการณ์ ตอนนั้นน่าจะเป็นงานที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย งาน Thailand international Guitar Competition 2015 อยู่ประมาณมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เทอม ๒ เราลงแข่งแบบไม่ได้สนใจอยู่แล้วว่าจะแพ้หรือชนะ แล้วก็เป็นงานใหญ่มากด้วยในไทย รุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายอายุไม่เกิน ๑๕-๑๖ ปี ประมาณนี้ ตอนนั้นมีคนจีน คนเวียดนาม คน

ฮ่องกง มาแข่งเยอะมาก พอประกาศผล สรุปคือเราชนะได้ที่ ๑ ตั้งแต่งานแรกที่ไปแข่งเลย ทำให้รู้สึกมีไฟ ตอนนั้นคิดว่าน่าจะมาถูกทางแล้ว เราไปทางด้านนี้น่าจะเวิร์ก รายการนั้นเลยเป็นรายการแรกที่ทำให้เราภูมิใจในวงการกีตาร์คลาสสิกครับ

ความชอบและความหลงใหล

มีช่วงหนึ่งที่ซันต้องกลับมาถามตัวเองอีกทีว่าสรุปเราชอบอะไร และเราสามารถเอามันมาทำอะไรได้บ้าง ก็เลยเป็นที่มาว่าระหว่างช่วงโควิดที่ได้พักการแข่งขันกีตาร์ยาวนานมากประมาณ ๒ ปี จังหวะนั้นที่ไม่ได้มีการแข่งขัน เราก็ซ้อมแบบไม่มีเป้าหมายไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งวันหนึ่ง รู้สึกว่าอยากจะทำอะไรใหม่ ๆ บ้าง แล้วโอกาสมาพอดี ประจวบเหมาะมาก ผู้จัดซีรีส์ท่านหนึ่งก็ติดต่อมาว่าอยากได้เราไปเล่นซีรีส์ของเขา จังหวะนั้นไม่ได้คิดอะไรเลย ก็ตอบตกลงไปทันที ซีรีส์เรื่องนั้นคือ Physical Therapy ผมปวดกาย นายปวดใจ ออนแอร์ทางช่อง ONE31

บทที่ได้รับห่างไกลจากตัวจริงมากน้อยแค่ไหน ที่รับบท “นายเอก” ของซีรีส์วาย

มีความเหมือนและต่างครับ ผมรับบท มิลค์ ที่มีความมุ่งมั่นอยากหาความจริงว่าพระเอกคนนี้มาหักอกเพื่อนของเราหรือเปล่า ถ้าตัวละครตัวนี้เหมือนกับซัน น่าจะเป็นความมุ่งมั่นและชอบความท้าทายนะครับ ซีรีส์เรื่องนี้เป็นซีรีส์วาย แล้วยังเป็นครั้งแรกของซันด้วย ตอนนั้นตื่นเต้นมาก ๆ แต่คิดในเชิงที่ว่าเราจะได้มากกว่าเสีย เพราะเราหลงใหลในการแสดงอยู่แล้ว รู้สึกว่ามันคือความท้าทาย จะได้ลองแบบเป็นคนอื่นดูอย่างที่ผมบอก ผมชอบท้าทายตัวเองอยู่แล้ว และเป็นสิ่งที่ชอบพอดีก็เลยลองทำดูครับ

THE TWO Duo Boy Project

ในระหว่างการถ่ายทำซีรีส์ Physical Therapy ทางเวิร์คพอยท์ได้ติดต่อมาว่าจะทำรายการ Survival หาศิลปินชายของเวิร์คพอยท์ ซึ่งตอนนั้นเราไม่ได้สนใจ T-POP ขนาดนั้น จะบอกว่า T-POP ยังไม่ได้มาแรงมากเหมือนตอนนี้ เราก็ยังมีความสงสัยอยู่มาก แต่รู้สึกว่าโอกาสที่เข้ามา เราน้อมรับไว้ทุกครั้งดีกว่า เป็นโอกาสใหม่ ๆ ท้าทายตัวเอง อยากลองทำ ถ้าเราไปร้องเพลงจะเป็นอย่างไร และเขาบอกว่ารายการนี้ค่อนข้างหลากหลาย มีทั้งร้อง ทั้งเล่นดนตรี แรป เต้น โพรดิวเซอร์เพลง ทุกคนที่มีความสามารถเหล่านี้มารวมกันหมด แล้วแต่ว่าคนเหล่านั้นถนัดทางด้านไหน ทุกคนคือมีสไตล์มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง คือแบบเฉพาะตัวมาก เราก็ยังไม่เห็นภาพรายการ ซึ่งตอนนั้นรู้สึกว่าถ้าเรามารายการนี้ อาจจะเป็นการเพิ่มฐานแฟนคลับ ทำให้เราได้ออกสื่อมาก

ขึ้น ทำให้เราเป็นที่รู้จักมากขึ้น คิดแค่ว่ามาเพื่อหาโอกาสให้ตัวเอง ไม่ได้คิดว่าจะเข้ารอบหรืออะไรทั้งนั้น แต่พอได้ลองมาทำจริง ๆ สนุกและน่าสนใจกว่าที่คิด เพราะว่ารายการเปิดโอกาสให้เราได้ครีเอทและคิดทุกอย่างด้วยตัวเองทั้งหมด

มีกีตาร์คลาสสิกในทุกการแสดง

แน่นอนครับ เราไม่อยากทิ้งตัวตนของเราเองด้วย และเราก็อยากจะใส่ตัวตนใหม่ ๆ ของเราเข้าไปด้วย เราอยากให้คนดูได้เห็นหลาย ๆ มุมหลาย ๆ ด้านของเรามากกว่า เวลาคนดูโชว์ของซันแล้วจะรู้สึกว่าทุกรอบไม่เหมือนกันเลย ไม่เคยออกมาเป็นแนวเดียวกันสักครั้ง อย่างที่ซันบอก ซันอยากให้ทุกคนเห็นอะไรใหม่ ๆ เห็นหลาย ๆ มุมของเรา เราหลงใหลในศิลปะแบบนี้ เราหลงใหลในการทำดนตรี เราหลงใหลในการทำโชว์แบบนี้

โชว์ที่ประทับใจที่สุดในรายการ

โชว์ที่ประทับใจที่สุด เป็นโชว์ที่ใช้หลายศาสตร์ของศิลปะ การทำ abstract ที่เป็นภาพวาด ที่เกิดจากการเต้นครับ คือเราได้ฝึกทักษะการเต้น ซันเข้าไปในรายการเป็นคนหนึ่งเลยที่เต้นอ่อนที่สุด แต่ได้รายการนี้ ค่อย ๆ ฝึกไปเรื่อย ๆ ต้องบอกว่าเรายอมเปิดใจแล้วก้าวข้ามผ่านมันมาได้ ลองดูว่าเราจะทำได้ไหม อีกข้อหนึ่งก็คือการเล่นกีตาร์คลาสสิก ซึ่งซันไม่ปล่อยอยู่แล้ว อยากทำผสมกับการระบายสี และอย่างสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือศาสตร์การแสดง ถ้าเราเล่นเฉย ๆ โดยไม่มีอารมณ์ร่วมกับโชว์ โชว์นั้นจะไม่สามารถเกิดได้เลย สมมุติว่าเราทำได้ดีมาก ๆ เล่นดนตรีได้โหดมาก ทุกอย่างเพอร์เฟกต์ถูกต้อง แต่การแสดงอินเนอร์เราไม่ได้รู้สึกกับสิ่งที่เราทำจริง ๆ โชว์นั้นจะเป็นโชว์ที่ไม่มีอะไรเลย แต่ถ้าเลือกที่จะทำแล้วเราต้องใส่ความหมายเข้าไปทั้งหมด ไม่ว่าตั้งแต่การสัมผัสกับสีทุกครั้งเราใช้อินเนอร์ตลอด เรารู้สึกอย่างไร ทุกครั้งที่เอามือจุ่มลงไปในสี เราต้องคิดแล้วว่าความรู้สึกมันเย็นแบบนี้ ขึ้นมาจะรู้สึกอะไรกับมัน สีนี้แทนความหมายอะไร แทนความรู้สึกอะไร เราก็คอยทำความเข้าใจกับน้องที่ร่วมโชว์ด้วยกัน ซึ่งซันต้องบอกว่าซันมีทุนจากการเล่นซีรีส์มาก่อน ก็จะรู้จักการใช้อินเนอร์มากกว่าคนอื่น ก็เลยจะแบบช่วย ๆ กันสอน แต่ก็มีพี่ ๆ ครีเอทีฟคอยช่วยดูอีกทีว่ามันผ่านไหม มันเยอะไปไหม มันน้อยไปไหม สิ่งสำคัญที่สุดคือการใส่อินเนอร์และความรู้สึกลงไปจริง ๆ เรารู้สึกอะไรก็ทำสิ่งนั้น ซึ่งวันนั้นซันภูมิใจมากที่ได้โชว์นั้นออกมา แล้วก็แบบรู้สึกทุกอย่างกับการทำผลงานนั้นออกมา ภูมิใจมากและก็อินมาก ๆ โชว์จบลงเห็นภาพแล้วจะร้องไห้ รู้สึกชอบและภูมิใจมาก ๆ

อนาคตกับกีตาร์คลาสสิก

แน่นอนครับ กีตาร์คลาสสิกเป็นสิ่งที่ผมรัก ในอนาคตจะได้เห็นซันกับผลงานกีตาร์คลาสสิกไปควบคู่กันกับงานวงการบันเทิงต่อไปอีกยาวแน่นอน ซันอยากจะพลิกวงการเลยดีกว่า อยากจะให้มีแนวเพลงใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซันคิดว่ามันเป็นไปได้ที่จะทำอะไรอย่างนี้ และไม่ได้เห็นแค่ในฐานะของศิลปินอย่างเดียวแน่นอน ซันจะทำในส่วนของเบื้องหลังด้วยหลาย ๆ อย่าง ซึ่งตอนนี้ สิ่งที่ซันไม่ทิ้งคือการสอนดนตรี ก็ยังจะรับสอนกีตาร์คลาสสิกอยู่ แต่สิ่งที่จะเพิ่มเข้ามาคือเรื่องการร้องเพลงในเรื่องของแอคติง การใช้อินเนอร์ศาสตร์เหล่านี้ซันก็จะเก็บไว้เป็นประสบการณ์ เผื่ออนาคตเราสามารถถ่ายทอดออกมาได้ แต่สิ่งที่จะเพิ่มหลังจากนี้ก็คงจะเป็นการเพิ่มทักษะทางด้านการเต้นด้วย ให้มีพื้นฐานที่มากขึ้น อยากจะเป็นอยากจะทำได้หลาย ๆ อย่างครับ

ฝากผลงานหน่อยครับ

สำหรับเรื่องการสอนกีตาร์คลาสสิก สามารถเข้าไปที่ Instagram ของซัน จะมีเบอร์โทรศัพท์ของผู้จัดการ สามารถโทรติดต่อมาได้เลยครับ สำหรับด้านผลงานการแสดง สามารถดูซีรีส์ Physical Therapy ผมปวดกาย นายปวดใจ ย้อนหลังได้ทางแอปพลิเคชันของ AIS Play ตั้งแต่ EP. 1 - EP. 12 และสำหรับรายการ THE TWO สามารถดูย้อนหลังได้ใน YouTube ช่อง WorkpointOfficial ครับ ตอนนี้ก็มีวงกับเพื่อน ๆ ในรายการ THE TWO ชื่อวงว่า HAVE A NICE DAY มีเพลงแรกออกมาแล้ว ชื่อเพลงเป็นไปได้มั้ย (Could You Please?) ฝากติดตามช่องทาง Instagram “ravisut_son” X “@ravisutson” และ TikTok ด้วยครับ ชื่อเดียวกันหมด

Marie Jaëll

คีตกวีสตรี ในสมาคมดนตรีฝรั่งเศส อัจฉริยะผู้ทุ่มเทให้เปียโนจวบจนวาระสุดท้าย

เรื่อง:
กฤตยา เชื่อมวราศาสตร์ (Krittaya Chuamwarasart)
นักข่าวอิสระ

Marie Jaell (1846-1925) เป็นตัวแทนของคีตกวีสตรีจากศตวรรษที่ ๑๙ ผู้ประสบความสำเร็จและมีอำนาจในวงการดนตรี ทั้ง ๆ ที่มีข้อจำกัดทางสังคม จากการเป็นคนต่างจังหวัดและเพศสภาพเป็นผู้หญิง แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับในฐานะอัจฉริยะนักแต่งเพลง และครูดนตรี

หลายคนอาจมองว่าความสำเร็จส่วนหนึ่งของมารี มาจากการสนับสนุนของสามี Alfred Jaëll ผู้มีส่วนอย่างมากที่ทำให้เธอได้รับการยอมรับ แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า หากขาดซึ่งพรสวรรค์ ความพยายามในการศึกษาหาความรู้ และความทะเยอทะยานแล้ว เธอคงไม่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนักดนตรีผู้โดดเด่นของมหานครที่เต็มไปด้วยศิลปินได้

ว่ากันว่าประโยคสุดท้ายก่อนเธอสิ้นลมหายใจคือ *"I still have so much to do!"* ทั้ง ๆ ที่เธอใช้เวลาทั้งชีวิตไปกับการศึกษาดนตรีที่เข้าขั้นหมกมุ่น แต่เธอก็ยังไม่รู้สึกว่าเพียงพอ

...

มารี (ชื่อเดิม Marie Trautmann) เกิดที่ Steinseltz เมืองเล็ก ๆ ในแคว้น Alsace บริเวณชายแดนฝรั่งเศส-เยอรมัน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๔๖ เธอหลงใหลในภูมิทัศน์อันงดงาม เสียงนกร้อง ใบไม้ไหว สายลม ลำธาร และระฆังจากโบสถ์ที่อยู่ห่างออกไป

เธอได้ยินเสียงเปียโนครั้งแรกก็ตอน ๖ ขวบ ซึ่งนั่นทำให้เด็กหญิงตัวน้อยหมกมุ่นกับดนตรีและโน้มน้าวให้พ่อแม่อนุญาตให้เธอได้เรียนเปียโนอย่างจริงจัง โชคดีที่ทั้งสองท่านสนับสนุน - ไม่นานหลังจากนั้น หนูน้อยมารีก็มีชื่อเสียงไปทั่วเยอรมนีและสวิตเซอร์แลนด์

เมื่ออายุได้ ๗ ขวบ ก็ได้เรียนกับ Isaac Ignaz Moscheles (1794-1870) นักเปียโนและคีตกวี

ผู้เคยสอน Felix Mendelssohn (1809-1847) - อายุ ๘ ขวบ ก็เดินทางไปที่เมืองชตุทการ์ทเพื่อเรียนเปียโนกับ F. B. Hamma - อายุ ๑๐ ขวบ ทั้งความสนใจ เทคนิค และความหลงใหลทางดนตรี ก็ทำให้นักวิจารณ์ดนตรีมองว่าเธอนั้น *"มีความสามารถเป็นที่ประจักษ์และไม่เหมือนใครในประวัติศาสตร์เปียโน"*

มารีได้เข้าเรียนใน Paris Conservatoire ตอนอายุ ๑๖ ปี และอยู่ภายใต้การดูแลของ Henri Herz (1803-1888) คีตกวี นักเปียโน และผู้ผลิตเปียโน ผู้เป็นอาจารย์สอนที่ Paris Conservatoire มานานกว่า ๓๐ ปี - เพียง ๔ เดือนหลังจากเข้าเรียน ก็สามารถคว้ารางวัลชนะเลิศจากการประกวดเปียโน ด้วยสไตล์การเล่นอันเป็นเอกลักษณ์ ราวกับว่าเธอกำลังต้องมนตร์สะกด

ในปี ค.ศ. ๑๘๖๖ สาวน้อยมารีในวัย ๒๐ ปี ก็ได้พบกับ Alfred Jaëll (1832-1882) นักเปียโนชาวออสเตรียวัย ๓๔ ปี ที่สนิทสนมกับนักดนตรีใหญ่หลายคนในยุคนั้น รวมถึง Franz Liszt (1811-1886) อัจฉริยะนักเปียโนและคีตกวีชาวฮังกาเรียนอีกด้วย

อัลเฟรดเป็นคนสุภาพอ่อนโยนและสดใส เขาตกหลุมรักสาวน้อยมารีและขอเธอแต่งงาน - ด้านตัวของมารีเอง ยังมีความลังเล แต่แม่ของเธอนั้นอยากให้มารีตอบตกลง - และแล้วพิธีแต่งงานก็เกิดขึ้นในวันที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๖๖ เพียง ๑ สัปดาห์ก่อนจะถึงวันครบรอบวันเกิดปีที่ ๒๐ ของมารี ซึ่งพอแต่งงานแล้วสังคมขณะนั้นก็คาดหวังว่าเธอจะหันหลังให้วงการดนตรีและมีบทบาทในฐานะเมียและแม่แทน

แต่ในความเป็นจริง มารียังคงอยู่ในสายอาชีพ ทั้งคู่เปิด salon เล็ก ๆ ด้วยกันในกรุงปารีส และมักแสดงเปียโนกับสามีในคอนเสิร์ตที่เกิดขึ้นทั่วยุโรปและรัสเซีย ทั้งคู่ได้รับเสียงชื่นชมอย่างล้นหลาม โดยสิ่งที่น่าสนใจคือสไตล์การเล่นของอัลเฟรดมีความนุ่มนวล มีเสน่ห์ และสง่างาม ขณะที่การเล่นของมารีนั้นทรงพลังกว่ามาก

และที่ไม่ต่างจากคนทั่วไป มารีในวัย ๒๐ กว่า มีความกังวลในอัตลักษณ์และตัวตนของเธอเอง

ภาพที่คนทั่วไปเห็น คือ เธอและสามีขึ้นแสดงเปียโนร่วมกัน แต่ก็มีคนตั้งข้อสังเกตว่า การที่มารีทุ่มเทให้กับการทำงาน หมกมุ่นกับการอ่านหนังสือ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางการศึกษา ที่เธอมองว่า "ยังไม่พอ" อยู่เสมอ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะชีวิตครอบครัวที่กำลังพังทลายลง

"เวลาฉันไม่รู้อะไร มันเหมือนมีของหนัก ๆ มากดทับร่างฉันไว้ ฉันเลยอยากจะทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับการทำงาน และแม้ว่าเวลาจะล่วงผ่านไปแล้ว ก็ดูเหมือนว่าสิ่งที่ฉันต้องเรียนรู้มันยังไม่สิ้นสุด"

และในช่วงที่เธอค้นหาตัวเองอย่างบ้าคลั่งนี้เอง ทำให้เธอได้เอาจริงเอาจังกับการประพันธ์เพลง โดยหลังจากเรียนวิชาแต่งเพลงจาก Cesar Franck (1822-1890) และ Camille Saint-Saëns (1835-1921) ที่ต่างก็เป็นนักเปียโน นักออร์แกน และคีตกวีชื่อดังแห่งยุคจากฝรั่งเศสทั้งคู่ - มารีได้ส่งผลงานเพลงที่แต่งเสร็จแล้วไปให้ Liszt เพื่อรับคำวิจารณ์และประเมินผลอีกด้วย

งานประพันธ์ของมารีมีทั้งเพลงเชมเบอร์ โซนาตา และคอนแชร์โต

การบริหารกล้ามเนื้อมือโดยมารี ตามหลักวิทยาศาสตร์ที่เอื้อต่อการบรรเลงเปียโน

Alfred และ Marie Jaëll

หลายชิ้น กระทั่งในปี ค.ศ. ๑๘๓๘ ก็เริ่มเขียนละครเพลงชื่อ Runea และโอเปร่าเรื่อง Ossiane ทว่าน่าเสียดายที่มีงานเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เหลือรอดมาจนทุกวันนี้

ผลงานของเธอถูกนำออกแสดงอย่างแพร่หลายทั้งในฝรั่งเศสและเยอรมนี ซึ่งนักวิจารณ์เพลงส่วนหนึ่งเขียนว่า *"แม้ว่าเธอจะเป็นผู้หญิง แต่ผลงานของเธอ (สะท้อน) ความแข็งแกร่ง กล้าหาญ และน่าพึงพอใจอย่างมาก... ไม่มีผลงานของคีตกวีคนใดเลยที่แสดงพลัง อำนาจ และความตั้งใจอันแรงกล้าจนนำไปสู่ความสำเร็จเช่นนี้"*

ขณะที่งานของเธอกำลังรุ่ง สุขภาพของอัลเฟรดผู้เป็นสามีก็เริ่มย่ำแย่ลง เขาป่วยเป็นโรคเบาหวาน จนบางครั้งต้องหยุดคอนเสิร์ตกลางคันเพราะเหนื่อยจนเล่นต่อไม่ไหว ไม่นานเขาก็เสียชีวิตลง ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๒ ทิ้งให้มารีวัย ๓๕ ปี ผู้กำลังโศกเศร้ากับการจากไปของแม่ ต้องเสียใจอยู่เพียงลำพัง

ความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของชีวิตทำให้เธอมุ่งหน้ากลับบ้านเกิดเพื่อทำงานและครุ่นคิดสิ่งต่าง ๆ โดยพ่อของเธอได้สร้างกระท่อมหลังเล็ก ๆ ที่มีโต๊ะ เก้าอี้ และเปียโน ให้เธอได้ทุ่มเทกับงานได้อย่างเต็มที่

ไม่นานดอกผลของความพยายามก็งอกงาม... ในปี ค.ศ. ๑๘๘๗ Saint-Saëns และ Gabriel Fauré (1845-1924) นักเปียโน นักออร์แกน คีตกวี และครูดนตรีชาวฝรั่งเศส ก็เสนอชื่อให้เธอเข้าเป็นสมาชิกของ Société des Compositeurs de Musique จนถือว่าเธอเป็นศิลปินหญิงคนแรก ๆ ที่เข้าเป็นสมาชิก

มารีเป็นสมาชิกที่ค่อนข้างมีบทบาทในสมาคม เธอเล่นเปียโนในคอนเสิร์ตทุกครั้งที่มีโอกาส และยังประพันธ์เพลงมากมาย ทั้งเพลงสำหรับเปียโน เพลงประสานเสียง คอนแชร์โต และเพลงสำหรับเครื่องสาย ซึ่งผลงานที่มีชื่อเสียง อาทิ Cello Concerto in F Major ที่เธออุทิศให้ Jules Delsart (1844-1900) นักเชลโลและครูดนตรี

ก่อนที่ Liszt จะเสียชีวิต ช่วงฤดูร้อนปี ค.ศ. ๑๘๘๖ มารีได้ใช้เวลาร่วมกับเขาในฐานะเลขานุการ นักพิสูจน์อักษร รวมถึงเป็นผู้ร่วมแสดงในคอนเสิร์ตส่วนตัว ซึ่ง Liszt จัดขึ้นที่บ้านอีกด้วย การถูกแวดล้อมไปด้วยลูกศิษย์ลูกหาของเขา ทำให้เธอรู้สึกมีชีวิตชีวาและเหนื่อยล้าไปพร้อม ๆ กัน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือมีสิ่งที่เธอต้องเรียนรู้จาก Liszt อีกมาก กระทั่งนักเปียโนผู้ยิ่งใหญ่จากไป เธอก็ตระหนักได้ว่า สิ่งที่เธอได้จาก Liszt จะเปลี่ยนชีวิตของเธอ

"มันไม่ใช่ความหลงใหล แต่เป็นความรู้สึกว่าฉันไปพบกับจิตวิญญาณของ Liszt ในตัวฉัน และสามารถถ่ายทอดไปให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้" มารีเขียนแสดงความในใจ

ในช่วงทศวรรษที่ ๑๘๙๐ นี่เองที่เธอได้รับความสนใจจากการแสดงเปียโน มารีจัดคอนเสิร์ตที่กลายเป็นตำนานขึ้น ๒ ครั้ง ครั้งแรก เธอเลือกหยิบงานของ Liszt มาแสดง ซึ่ง Saint-Saëns ถึงกับเอ่ยปากว่า *"มีศิลปินเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เล่นเพลงของ Liszt ได้ และคนนั้นก็คือ Marie Jaëll"* และคอนเสิร์ตตำนานอีกครั้ง คือการที่เธอเลือกแสดงโซนาตาทั้ง ๓๒ ชิ้นของ Beethoven จนนัก

วิจารณ์บอกว่าเธอนั้น *"เป็นศิลปินผู้มีความคิดริเริ่มอย่างกล้าหาญ"*

การทัวร์คอนเสิร์ตของเธอเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วยุโรป ทั้งเบิร์น เจนีวา ไฮเดิลแบร์ก ลอนดอน และยังคงผูกพันกับเมืองบ้านเกิดอย่าง Alsace อีกด้วย หลังจากโพรเจกต์ใหญ่ทั้งสองจบลง เธอก็หยุดประพันธ์เพลง เล่นเปียโน รวมถึงไม่ปรากฏตัวในที่สาธารณะ หันมาทุ่มเทและใช้เวลาหลายทศวรรษเพื่อศึกษาอธิบายและวิเคราะห์บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ ถึงสิ่งที่เธอได้เรียนรู้ตลอดชีวิตการเป็นนักดนตรี

จนในปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ก็มีการตีพิมพ์หนังสือ *"Le Toucher, Nouveaux principes élémentaires pour l'Enseignement du Piano"* เป็นหนังสือที่พูดถึงหลักสรีรวิทยา ความสำคัญของการเคลื่อนไหวนิ้วมือของนักเปียโน ความเชื่อมโยงของการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ ประสาทสัมผัส และการควบคุมจิตใจของนักดนตรีบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในหนังสือยังมีภาพถ่ายลายนิ้วมือสำหรับวิเคราะห์วิธีการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องอีกด้วย

เพื่อนศิลปินที่ชื่นชมเธออย่างออกหน้าออกตา มีทั้ง Brahms, Rubinstein, Saint-Saëns และโดยเฉพาะ Liszt ที่บอกว่าเธอนั้น *"ไม่เหมือนใคร - เธอมีสมองของนักปราชญ์และนิ้วมือที่เรียวยาวแบบนักดนตรี (ควรจะมี)"*

มารีทุ่มเทให้การศึกษาจวบจนกระทั่งลาจากโลกนี้ไป เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๕ ในอพาร์ตเมนต์ โดยลูกศิษย์ใช้ธงชาติฝรั่งเศสในการห่อร่างอันไร้ลมหายใจของเธอเพื่อนำไปประกอบพิธี

เหลือไว้เพียงผลงานที่สร้างคุณูปการให้แก่วงการดนตรีคลาสสิกจวบจนปัจจุบัน

ที่มา

https://interlude.hk/three-female-composers-in-societe-nationale-de-musique-augusta-holmes-clemence-de-grandval-and-marie-jaell/

https://global.oup.com/us/companion.websites/9780190658298/cast/jaell/

https://bru-zane.com/en/pubblicazione/musique-symphonique-musique-pour-piano/

https://songofthelarkblog.com/2017/11/01/marie-jaell/

Yamaha Acoustic Instruments

Bösendorfer
DER KLANG, DER BERÜHRT

YAMAHA
Live with Music

th.yamaha.com YamahaMusicThailand

"A true victory
is a victory over oneself."
A. Jutanugarn
SCG congratulates Pro May-Ariya Jutanugarn
The winner of LPGA Championships
www.scg.co.th
Cement-Building Materials
Chemicals
Packaging
SCG

Always with YOU

Because we believe that your time is precious
We're determined to fulf ill each and
Every One of Your Moments in Life with Happiness

thaibev | www.thaibev.com

MEMBER OF
Dow Jones
Sustainability Indices
In Collaboration with RobecoSAM

Member of DJSI Emerging Markets
Category – Food, Beverage & Tobacco
Industry Group

ThaiBev